Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг органи

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган. № 123 (6. 822) 1989 йил 30 май, сешанба. Баҳоси 4 тийин.

Тонгги газеталарда

⊙ СССР халқ депутатларининг съезди иши тўғрисида батафсил ҳисоботлар, шунингдек СССР Олий Советининг Раиси этиб сайланганлиги муносабати билан ўртоқ М. С. Горбачевга йўлланган табрик телеграммалари берилган.

⊙ Сўнгги вақтларда кўпчилик: космик тадқиқотлар ҳисобига иқтисод қилайлик, нима учун космик тадқиқотларни тўхтатиш ҳақидаги масала кун тартибига қўйилмаяпти мазмунидаги саволлар билан мурожаат қилаяпти. Бугун «Правда» газетасининг учинчи саҳифасидаги «Космос фойдалими!» сарлавҳали мақолада ана шу саволларга СССР Геодезия ва картография Бош бошқармасининг бошлиғи В. Яшченко жавоб беради.

⊙ «Мир» орбитал комплекси ер атрофидаги космик фазода ишлашини давом эттирмоқда, деб хабар беради Учишни бошқариш маркази. Бугун «Рентген» халқаро орбитал обсерваториясидан фойдаланиб, атмосферадан ташқаридаги астрономия бўйича тадқиқотлар бошланади.

⊙ Мамлакатимиз ҳаётига доир янгиликлар, чет эллардан олинган телеграммалар эълон қилинган.

СССР халқ депутатлари съездининг иши тўғрисида

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

1989 йил 29 май куни эрталаб соат 10 да Москвада, Кремлнинг Съездлар саройида СССР халқ депутатларининг съезди ўз ишини давом эттирди.

Съезд мажлисини СССР Олий Советининг Раиси М. С. Горбачев олиб борди.

Съезд А. И. Лукьяновни СССР Олий Совети Раисининг биринчи ўринбосари этиб сайлади.

Кечки мажлисда кун тартибидаги масалалар бўйича мунозаралар давом этди.

Бугун съезд ўз ишини давом эттирмоқда.

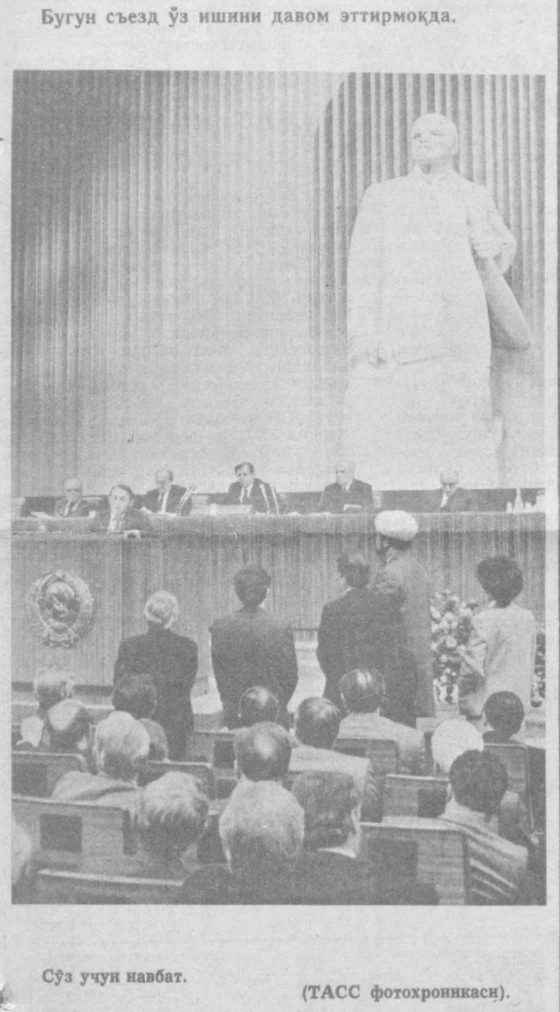

Сўз учун навбат. (ТАСС фотохроникаси).

СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАЛАРИ ИТТИФОҚИ ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ СЪЕЗДИНИНГ ҚАРОРИ

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ РАИСИНИНГ БИРИНЧИ ЎРИНБОСАРИНИ САЙЛАШ ТЎҒРИСИДА

СССР халқ депутатлари съезди **қарор қилади:**

Ўртоқ Анатолий Иванович **Лукьянов** СССР Олий Совети Раисининг биринчи ўринбосари қилиб сайлансин.

Анатолий Иванович ЛУКЬЯНОВ

Анатолий Иванович Лукьянов 1930 йил 7 майда Смоленскда туғилди. 1953 йилда М. В. Ломоносов номидаги Москва Давлат университетини тугатди. 1955 йилдан КПСС аъзоси. Юридик фанлар доктори. КПСС Марказий Комитетининг аъзоси.

Меҳнат йўлини 1943 йилда мудофаа заводида ишчиликдан бошлади. Университетни ва аспирантурани тугаллаганидан сўнг СССР Министрлар Совети ҳузуридаги юридик комиссиянинг катта консультанти бўлиб ишлади. 1961—1976 йилларда катта референт, СССР Олий Совети Президиумининг Советлар иши масалалари бўйича бўлим мудирининг ўринбосари бўлди. 1976 йилдан КПСС Марказий Комитети Ташкилий-партиявий ишлар бўлимининг консультанти. 1977 — 1983 йилларда СССР Олий Совети Президиуми секретариатининг бошлиғи. 1983 йилдан КПСС Марказий Комитети Умумий бўлими мудирининг биринчи ўринбосари, 1985 йилдан эса шу бўлимнинг мудири. 1987 йилнинг январидан КПСС Марказий Комитетининг секретари, 1987 йил ноябридан эса бирйўла КПСС Марказий Комитети Маъмурий органлар бўлимининг мудири ҳамдир. 1988 йил октябрь ойидан СССР Олий Совети Президиуми Раисининг биринчи ўринбосари.

1981 йилдан КПСС Марказий Ревизия Комиссиясининг аъзоси, 1986 йилдан эса КПСС Марказий Комитетининг аъзоси. КПСС XXVI, XXVII съездларининг, XIX Бутуниттифоқ конференциясининг делегати. 1988 йил сентябрида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат этиб сайланган.

СССР халқ депутати, РСФСР Олий Советининг депутати.

Октябрь Революцияси, Меҳнат Қизил Байроқ орденлари ва медаллар билан мукофотланган.

1989 йил 29 майда СССР халқ депутатлари съездида СССР Олий Совети Раисининг биринчи ўринбосари этиб сайланди.

СССР ва АҚШдаги биродарлашган шаҳарларнинг Тошкентдаги учрашуви

Яхши муносабатларга қўшиладиган катта ҳисса

ДЎСТЛАР УЧРАШГАНДА...

29 май куни Тошкентда СССР ва АҚШдаги биродарлашган шаҳарларнинг биринчи учрашуви очилди. Ўзбекистон пойтахтига икки мамлакат биродарлашган шаҳарларининг 43 вакили келди. Булар — мэрлар, жамоат арбоблари, савдо-саноат доираларининг вакилларидир. Тошкентликлар «Интурист» маданият-ахборот маркази биноси олдида америкалик меҳмонларни қўшиқлар, рақслар, ўзбек миллий музика асбобларининг садолари билан кутиб олдилар, бу ерда учрашувнинг тантанали очилиш маросими бўлди. Ушбу маросимда неча юзлаб тошкентликлар ва АҚШдан келган меҳмонлар иштирок этдилар. Марказ биносининг айвонида Совет ва Америка рассомлари графикаси кўргазмаси, фото кўргазма очилди. Учрашув арафасида Тошкент билан Сиэтл ўртасида дўстлик радио кўприги ўрнатилди.

Мажлис аҳлига ташкилот комитет раиси, Тошкент шаҳар ижроия комитетининг раиси Ҳ. Ҳ. Ғуломов мурожаат этди. Ўзбекистон пойтахти 1973 йилдаёқ Американинг Сиэтл шаҳри билан биродарлик алоқаларини ўрнатган биринчи совет шаҳри бўлган эди, деб таъкидлади у. Мамлакатларимиздаги турлича сиёсий системаларга қарамай, бизнинг муносабатларимиз америкаликлар ва совет кишилари ўртасида муваффақиятли ҳамкорликнинг намунаси бўлиши мумкин. Кейинги йилларда Тошкент ва Сиэтлга неча ўнлаб делегациялар келиб кетишди, медицина ва маданият соҳасида ҳамкорлик йўлга қўйилди. Тошкентда иккала шаҳардан келган кўнгиллилар Тинчлик боғини, «Сиэтл» кафесини бунёд этдилар. Мактаб ўқувчилари делегациялари мунтазам тарзда дам Тошкентга, дам Сиэтлга бориб турибдилар. Сиэтлдан келган кўп болалар ўзбек оилаларида, уларнинг тошкентлик тенгқурлари эса америка оилаларида яшадилар.

Биродарлашган шаҳарлар Америка уюшмасининг президенти Р. Ньюхайзел СССРда ҳозир содир бўлаётган қайта қуришнинг тинчликнинг муҳим омили бўлган биродарлашган шаҳарлар ҳаракатини активлаштиришдаги аҳамиятини таъкидлади. Шу муносабат билан у ҳозир шу иккала шаҳарга делегациялар ва саёҳатчилар гуруҳларини жўнатиб туришни китоблар, фильмлар, ахборот материаллари юбориб туришни кенгайтириш учун ҳар қачонгидан кўра кўпроқ имкониятлар борлигини уқтирди. Ана шу имкониятлардан тўла-тўкис фойдаланиш керак. Ҳозирги учрашув биродарлашган шаҳарлар ўртасидагина эмас, бошқа кўп шаҳарлар ўртасида ҳам дўстона алоқаларни чуқурлаштириш ва мустаҳкамлаш учун янги туртки бўлади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари М. Ҳ. Холмуҳамедов мажлис аҳлининг қарсаклари остида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Советининг Раиси М. С. Горбачевнинг учрашув қатнашчиларига юборган табрикномасини ўқиб эшиттирди. АҚШ президенти Ж. Бушнинг табрикномасини Р. Ньюхайзел ўқиб берди.

Чет эл шаҳарлари билан алоқалар совет уюшмасининг раиси И. М. Черепанов ўз нутқида Тошкентдаги учрашувнинг муҳимлиги ва долзарблигини таъкидлади. СССР халқ депутатларининг ҳозир Москвада бўлаётган съезди диққат марказида умуминсоний қадриятлар нуфузи турибди. Ҳозирги дунёдаги сиёсат худди ана шу қадриятлар асосидагина олиб борилиши мумкин. Бир-бирига ишонч ва иззат-ҳурмат бўлмаса, ҳозир социал-иқтисодий тараққиёт ҳам бўлмайди.

Мажлис аҳли Тбилиси шаҳри билан биродарлашган Атланта шаҳри мэри Э. Янг нутқини, шунингдек тошкентликларга яхши таниш бўлиб қолган Сиэтл мэри Ч. Ройер нутқини самимий кутиб олдилар.

Саҳнага тошкентлик мактаб ўқувчилари чиқадилар. Улар меҳмонларни инглиз тилида қутладилар ва Сиэтлда ўз тенгқурларидан ўрганган Америка ашулаларини айтдилар. Очилиш маросимининг энг ёш қатнашчилари бўлган болалар боғчалари тарбияланувчилари кичик концерт қўйиб беришди, улар ўзбек ва америка рақсларини ижро этишганида зал аҳли уларни гулдурос қарсаклар билан олқишлади.

...Ҳамшаҳарларимиз Карл Маркс кўчаси якшанба кунлари дам олиш масканига айланиб кетишига ўрганиб қолишган. Аммо 29 май куни бу кўча худди байрамлардагидек безатилган эди. Бу ерга неча ўнлаб столлар қўйилиб, дастурхонларга ўзбек палови, кабоб ва бошқа ўзбек миллий таомлари тортилди. Уларни энг моҳир пазандалар тайёрлашган эди. Америкалик меҳмонлар ана шу таомлардан татиб кўришди. Тушлик вақтида америкалик меҳмонлар учун ўзбек қўшиқлари ва оҳанглари янгради.

Шу куниёқ программанинг амалий қисми бошланди. Давра суҳбатида йигит-қизларнинг сафарларини уюштириш, ҳамжиҳатликни кенгайтириш, сийқаси чиққан ақидаларга барҳам бериш, савдо-иқтисодий ва илмий-техникавий ҳамкорликка оид муаммолар муҳокама қилинди.

Давра суҳбатидаги мунозаралар ҳамиша ошкоралик ва рўй-ростлик руҳида ўтади, энг асосийси — унда амалий суҳбат бўлади. Ўз-ўзини танқид руҳида шуни тан олиш керакки, биродарлашган шаҳарлардан келган совет вакиллари ҳар жиҳатдан тайёргарлик кўришган, деб бўлмайди. Биродарлашган шаҳарлар ўртасидаги алоқаларнинг маданият соҳасидаги ҳамжиҳатликни кенгайтиришга, сийқаси чиққан ақидаларни бартараф этишга таъсири муҳокама қилинаётган секцияда сўзга чиққан Иркутск шаҳар ижроия комитетининг раиси Ю. Шкуропат, Мурманск шаҳар ижроия комитетининг раиси Н. Бережной ва бошқа бир қанча ўртоқлар худди «қилинган иш ҳақида ҳисобот» қилишга отлангандек ҳадеб дўстона алоқаларнинг пайдо бўлиш тарихидан гап очавердилар. Ҳа, бу мавзу муҳим. Лекин ишбилармон америкаликлар конкретроқ ва амалийроқ масалаларни муҳокама қилишга ўзларини чоғлаб келишган эди: биз деб сўрашди америкаликлар, мамлакатимизнинг ғарбий соҳилидан Иркутск шаҳрига Москва орқали эмас, балки айтайлик, Пекин орқали келсак бўлмайдими, ахир бу яқинроқ ва арзонга тушади-ку. «Интурист» идораси сафар ҳақида биз беш кун илгари эмас, балки бир ой илгари билиб олишимиз учун, ўз ишини ва режалаштириш соҳасидаги фаолиятини такомиллаштирса қандай бўларкин?

Манфаатдор, қизиқишлар ўртасида тафовут бор, буни америкаликларнинг ўзлари бир қадар ойдинлаштириб беришди: сафарга чиққан америкалик харажатни ё ўзи кўтаради ёки турли жамиятлар сайёҳни маблағ билан таъминлайди, демак, бизга нисбатан улар ўзларини эркинроқ ҳис этишга одатланишган, бизда эса кўпчилик сафарлар давлат йўли билан планлаштирилади.

Аммо, ҳар қалай бир неча нотиқ сўзга чиққанидан кейин амалий, конкрет мулоқот бошланди. Буни мазкур учрашувнинг дастлабки амалий натижаси десак арзийди. Мажлис аҳли, масалан, биргаликда матбуот-бюллетенини чиқариш масаласини қизғин муҳокама қилдилар. Ана шу бюллетенда биродарлашган шаҳарларда яшаётган дўстларнинг адресларини ва бошқа ахборотларни босиб чиқариш мумкин бўлур эди. Яна бир фикр ҳаммага маъқул тушди: Америкага ёки Совет Иттифоқига бораётган группалар тилни бирқадар ўрганишлари, ўша мамлакат географияси ва тарихидан бохабар бўлишлари керак. Ана шу ишнинг тафсилотини дарҳол муҳокама қилишга киришилди — ахир кўпгина қўшимча ахборот материаллари зарур бўлади-ку, буларни ким ва қай йўсинда етказиб беради?

Сийқаси чиққан ақидаларни бартараф этишда савдо қўл келади. СССР ва АҚШ савдо-саноат доиралари вакиллари учрашганида биродарлашган шаҳарлар савдо-иқтисодий ва техникавий ҳамкорликка оид мунозарада ана шу мулоҳаза айтилди.

Учрашув қатнашчилари иккала мамлакатларимиз ўртасида савдо-иқтисодий алоқаларни ривожлантиришга нималар тўғоноқ бўлаётгани ҳақида гапирдилар. АҚШ ҳукумати СССРга саноатда қўлланилиши мумкин бўлган технологияларни сотишни чеклаб қўймоқда. Иккинчидан эса СССР АҚШдан кредит олиш имкониятидан маҳрумдир. Бундан ташқари, бизнинг мамлакатимиз Америка бозорида бошқа мамлакатлар сингари шароитларга эга эмас. Совет товарларига катта солиқ солинмоқда, бу солиқ баъзан 80 процентга ва бундан ҳам кўпроққа етмоқда. Бу давлатлар ўртасидаги муносабатларни ривожлантириш мантиқига зиддир, АҚШдаги кўпчилик бизнесменлар ҳукумат совуқ уруш йилларида қабул қилган ана шу тўсиқларни бартараф этиш тўғрисида конгрессга ўз таклифларини тақдим этмоқдалар.

Конгресс аъзоси Д. Бонкер, СССРда содир бўлаётган қайта қуриш, экономикани маҳаллийлаштириш Америкадаги кўпчилик бизнесменларнинг диққат-эътиборини тортаётганлигини таъкидлади. АҚШдаги минг нафардан кўпроқ савдо-саноат соҳасида ишлаётган кишилар совет шериклари билан қўшма корхоналар очиш истаги борлигини айтдилар. Биродарлашган шаҳарлар ҳаракати бунга яхши омил бахш этди.

Трентон шаҳридан келган бизнесмен Ш. Зейгер Совет-Америка қўшма корхоналари очиш тажрибаси тўғрисида сўзлади. У биринчи Совет—Америка корхонасини бунёд этишда иштирок қилишга журъат қилган дастлабки Америка бизнесменларидандир. Бу Москвада очилган ресторандир. Ҳозир у бир нечта Совет-Америка корхоналарининг шерик эгаларидандир. Бугун-эрта яна бир Совет-Америка ресторани очилади. СССРда содир бўлаётган ўзгаришлар мени илҳомлантирмоқда, деб таъкидлади Ш. Зейгер. Мен СССРда савдо учун барча имкониятлар бор, деб ҳисоблайман. Яхши савдо-сотиқ шериклари эса ҳеч қачон бир-бирлари билан урушмайдилар.

Шу куниёқ биродарлашган шаҳарлар мэрлари иштирокида матбуот конференцияси бўлди.

Учрашув программасига кўра мунозаралар бўлади, меҳмонлар саноат корхоналарига, колхозлар ва илмий муассасаларга борадилар. Америкалик меҳмонлар учун қизиқарли маданий тадбирлар ҳам тайёрланган.

Ушалган орзу

Лилли ВАЙЛД.

«Жюннор кадилак» рок-н-рол группасининг хонандаси.

— Мен кўпгина юртларда бўлганман. Лекин тошкентликлардек қалби покиза, меҳмондўст халқни кўрмаганман ҳисоб. Шаҳрингизга оз муддатга келган бўлсак ҳам, лекин бу кунлар умрбод ёдимизда қолади.

Рок группамиз билан авиасозлар саройида концерт программаларимизни намойиш этдик. Ҳар бир чиқишларимиз тошкентликларнинг гулдурос қарсаклари остида ўтди.

Биз азалдан Совет Иттифоқидаги бирон бир ансамбль билан дўстлик алоқаларини мустаҳкамлаш истагида эдик. Бу орзумиз рўёбга чиқди, десак муболаға бўлмайди. Сабаби, шаҳрингиздаги «Садо» вокал-чолғу группаси биз билан ҳамкорликда концертлар берди. Бу эса коллектив билан дўстлик алоқамиз ўрнатилганидан далолат беради.

Тошкент ва Сиэтл ўртасида дўстликка қадам қўйган барча тинчликсевар кишиларга катта раҳматлар айтаман. Чунки бу америкаликларни Совет Иттифоқи ҳақида, совет кишиларини эса Америка Қўшма Штатлари ҳақида атрофлича билиш имконини яратди. Дўстлик, тинчлик, биродарлик. Тошкент — Сиэтл!

⊙ СУРАТЛАРДА: биродарлашганларнинг Тошкентдаги учрашувлари. Р. Шарипов суратлари.

ЖАҲОН 24 СОАТ ИЧИДА

● **ЛОНДОН. ГФР** ташқи ишлар министри Ганс-Дитрих Геншер КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Советининг Раиси М. С. Горбачевнинг келгуси ой Боннга қиладиган расмий визити «Совет Иттифоқи билан ГФР ўртасидаги муносабатларда олға томон қўйилган муҳим қадам бўлади», деб умид билдирди.

У Англияда чиқадиган «Индепендент» газетаси мухбири билан суҳбатда шуни уқтирдики, СССРда рўй бераётган жўшқин жараёнлар туфайли ҳозир Шарқ билан Ғарб ўртасидаги муносабатларда янги имкониятлар мавжуд бўлиб, улардан «ўзимизга ишонч ва эътиқодларимизнинг дадиллиги билан» фойдаланиб қолиш зарур.

● **БУДАПЕШТ. Совет мото-ўқчи полкининг жангчилари якшанба куни Будапештдан жанубroқдаги Таборфалва посёлкасидаги ўзининг доимий турган жойини тарк** этдилар. Салкам 600 кишидан иборат шахсий состав Ватанига жўнаб кетди, 15 та танк ва 30 та бронетранспортёр олиб чиқиб кетилмоқда.

Олиб чиқиб кетилаётган бошқа қисмларда бўлгани каби унинг ҳарбий техникасини ҳам қисман йўқ қилиш ёки халқ хўжалигида ишлатиш учун қайта жиҳозлаш режалаштирилмоқда. ВХРдан икки йил мобайнида жами 22 ҳарбий қисм олиб чиқиб кетилади.

● **ВАШИНГТОН. АҚШ вакиллар палатасидаги демократик партия фракцияси шу ҳафта ноаниқ паллага қадам қўйди: 101-чақириқ конгресснинг иши бошланганидан кейин орадан атиги беш ой ўтгач, унга ўзининг раҳбарини ўзгартиришига тўғри келади.** АҚШ президенти ва вице-президентидан кейин аҳамияти жиҳатидан учинчи бўлган вакиллар палатаси спикери лавозимини эгаллаб турган демократлар раҳбари Жеймс Райт қонун-қоидаларни жами 69 марта бузганликда, шу жумладан 145 минг долларлик ҳар хил совғалар олганликда айбланмоқда.

● **ҚОЛОМБО. Бу ерда Шри-Ланка ҳукумати билан «Тамил илама» озодлик йўлбарслари» сепаратчи ташкилот вакиллари ўртасидаги музокаралар тугади.** Музокаралар жуда махфий вазиятда бир ой давом этди. Ташқи ишлар министри ва давлат мудофаа министри Ранжан Вижератненинг айтишича, томонлар музокараларнинг навбатдаги даврасини кун тартибини ишлаб чиқишга муваффақ бўлишмаган.

ЖАҲОН 24 СОАТ ИЧИДА

Ишчиларга қулайлик

Тошкент тажриба-механика экскаватор ремонти заводи коллективи яна бир қулайликка эга бўлди. Корхона ҳовлисида дам олиш маскани қад кўтарди. Икки қаватли бинонинг биринчи қаватида 50 ўринли чойхона, овқатланиш зали, буфет жойлашган. Иккинчи қаватдан эса кутубхона, кинозал, теннисхона ўрин олган.

— Бизга шундай бинони қуриб берган «Промжилводстрой» трестининг 5-механизациялашган кўчма колоннаси бунёдкорларидан беҳад миннатдормиз, — дейди корхона директори И. Шаробиддинов.

Тошкент «Промсвяз» тажриба-механика заводида меҳнат ютуқлари билан ишлаб чиқаришда илғорликни қўлдан бермаётган пешқадамлар талайгина. Улардан бири ўз касбини ардоқлаб келаётган Эмилья . Садовниковадир. Эмилья Петровна корхонада эришаётган юксак кўрсаткичлари билангина эмас, моҳир мураббийлиги билан ҳам катта ҳурмат қозонган. Унинг ўнлаб шогирдлари эндиликда заводнинг фахрли ишчилари қаторидан жой оляпти. Худди шулар орасида Наталья Миргалиевани ҳам санаб ўтиш мумкин. Ўз касби сирларини пишиқ-пухта ўрганган Наталья шу кунларда устози ўгитларидан тўла баҳраманд бўлиб аъло сифатли хом ашё ишлаб чиқаришга эришяпти.

СУРАТДА: Наталья Миргалиева иш устида.

Т. Каримов фотоси.

Тадбиркорлик учун жарима

ёки рангли металларни иккиламчи ишлашга топшириш борасидаги муаммолар ҳақида

ЎРТА Осиё кабеллар ишлаб чиқариш бирлашмасида чиқитсиз маҳсулот тайёрлаш йўлга қўйилди. Аниқроқ айтилса, яқин-яқингача турли хил ишлаб чиқариш жараёнида чиқитга чиқадиган узуқ-юлуқ симлар ташлаб юборилмай халқ истеъмоли буюмлари цехида кенг фойдаланиладиган бўлди. У ерда тайёрланаётган ўнга яқин маҳсулот, асосий цехлардаги чиқитлардан ишланмоқда. Шундай қилиб, бирлашмада ижара пудрати туфайли (корхонанинг маҳсулот тайёрлайдиган ҳамма цехлари шу системада ишлаяпти) рангли металлар чиқитга чиқмаяпти, шу ернинг ўзида кенг фойдаланилмоқда. Бироқ Давлат буюртмасига асосан корхона Ўзбекистон рангли металларни иккиламчи ишлаб чиқариш бирлашмасига чиқитга чиқарилган рангли металларни топшириши лозим эди. Қонунга мувофиқ буюртма бажарилмагани учун кабелчилар ўтган йили 1331 сўм жарима тўлашди. Аммо улар чиқитга чиққан маҳсулотларни қайта ишлаб 4 миллион сўмлик истеъмол буюмлари тайёрлаб, реализация қилдилар.

Бу тадбиркорлик кишини қувонтиради. Биринчидан, корхона экономикаси мустаҳкамланиб, мўмай даромад олиняпти, иккинчидан, халқ истеъмоли буюмларининг тури, салмоғи ортиб, оз бўлсада аҳоли эҳтиёжи қондириляпти. Бироқ жарима-чи?

— Давлат буюртмасига асосан саноат, қурилиш ва транспорт корхоналарида чиқиндига чиқарилган рангли металлар ва ундан ясалган, ишлатишга ярамай қолган буюмлар, станок, мотор ва бошқа нарсаларни иккиламчи ишлаш учун топширишлари керак, — деди биз билан суҳбатда Ўзбекистон рангли металларни иккиламчи ишлаш бирлашмаси бош директорининг ўринбосари А. О. Усмонов. — Лекин ҳамма корхона ва ташкилотлар ўзлари учун планлаштирилган миқдордаги рангли металларни вақтида етказиб бермаяптилар. Натижада саноат учун зарур бўлган хом ашёни тайёрлашда анча қийинчиликларга дуч келяпмиз. Давлат қонунига биноан белгиланган топшириқни бажармаганликлари учун биз уларга жарима соламиз. Жарима тўлаётган корхона ва ташкилотлар шаҳримизда талайгина.

А. О. Усмонов бизга берган рўйхатда номи кетган илғор корхоналар ҳам бор. Ўтган йилги якунга кўра В. П. Чкалов номли авиация ишлаб чиқариш бирлашмасида 4992 сўм, Октябрь революцияси номли тепловоз ремонти заводи 5285 сўм, Ўрта Осиё темир йўл бошқармаси 15254 сўм, Ўрта Осиё электр аппаратлари ишлаб чиқариш бирлашмаси 5128 сўм, Автомобилларга техник хизмат кўрсатиш корхонаси 2758 сўм жарима тўлади. Рўйхатни яна давом эттириш мумкин.

— Жаримабозлик давлатга қимматга тушаётганини тушуниш керак, — деди бирлашманинг Тошкент шаҳар бўйича катта инженери Ғ. Холиқулов. — Ўтган 4 ойда шаҳар бўйича пландагидан 32 тонна кам хом ашё тайёрланди. Ҳамза ва Ленин районларида рангли металларни иккиламчи ишлашга топшириш айниқса қониқарсиз аҳволда. Биргина авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси биринчи квартал якунига кўра 7567 сўм жарима тўлаши керак

Даромадни миллионлаб сўм билан ўлчайдиган гигант корхона учун бу жарима дарёдан томчидай гап. Шунинг учун ҳам бирлашма раҳбарлари, ишга яроқсиз деталь ёки чиқитга чиқарилган материалларни топширишга эътибор бермасалар керак. Бироқ юз минг сўмлаб харжланган самолётнинг кичкина мурвати металл етишмай, ишламай қолса, учолмай, давлат учун кони зиён бўлиб, бефойда туриб қолишини англаб етсалар керак. Қизиғи шундаки, бу бирлашмада рангли металл топшириш учун реал план йўқ эмиш. Йилнинг беш ойи тугадику, наҳотки план белгиланмаган бўлса. Шунингдек республика Автомобилларга техник хизмат кўрсатиш ишлаб чиқариш бирлашмаси ҳамда қурилиш материаллари саноати территориал бирлашмаси ўзининг корхоналарига ҳанузгача рангли металломлар топшириш бўйича реал топшириқлар бермаган.

Мутахассисларнинг куйиниб гапирган сўзларига қўшилмай бўлмайди. Бирлашма фаолиятида металл йиғиб олиш ўткир муаммо бўлиб турибди. Шу ўринда махсус инспекторлар борку, шуғулланишмайдими, деган ҳақли савол туғилади. Улар корхоналарда бўлишади. Иш ҳатто жанжаллашишга, охири арбитражгача бориб етади. Лекин корхона раҳбарлари тушуниб етишмаяпти деса хато бўлмас. Оддий арифметикадек бир гапни айтайлик. Хом ашё етишмай бир мунча вақт ишлаб чиқариш тўхтаб қолган корхоналар йўқ дейсизми? План бажарилмаслигини хом ашё танқислигига тўнкаб, кимларнидир айблаб ўтирганлар камми? Демак қаердадир металлом парчалари сочилиб ётибди, ҳисобдан чиқарилган станок ва бошқа нарсалар чанг босиб, тупроққа қоришиб эътибордан қолган. Қаердадир хом ашё кутишяпти.

Рангли металлар тури кўп, бирлашмадан унинг асосан 22 хили қабул қилинади, турларга ажратилиб, эритилиб, қуйма ҳолида истеъмолчиларга жўнатилади. Бирлашма Ўрта Осиё ва Қозоғистонда ягона корхона ҳисобланади. СССР рангли металлургия министрлигига қарашли бу бирлашмага Қозоғистон, Тожикистон, Қирғизистон, Туркманистон ва республикамиз областларидан иккиламчи ишлаш учун рангли металлар келтирилади. Ўтган тўрт ойда бирлашмада пландагидан юзлаб тонна кам алюмин ишлаб чиқарилди, маҳсулот реализация қилиш плани эса 94,9 процентда қолди. Май ойи плани ҳам бажарилиши гумон.

— Рангли металлар чиқиндиларини қайта ишлаш цехимиз ойига қарийб 5 минг тонна маҳсулот ишлаб чиқариш қувватига эга. Дастгоҳлар ҳаммаси янги, дегрезларимиз малакали, бироқ металл тансиқлиги туфайли план бажаришимиз қийин бўляпти. Иттифоқдош республикаларимиз қотишма йиғиб бизга юбориш планини бажаришмади, — деди бош инженер А. П. Шевченко. — Цехимиз узлуксиз, яъни уч сменада ишлайди. Қотишма бўлмаса қуруқ қозонни қайнатолмаймиз. Ишни тўхтатиб яна юргизиш жуда қимматга тушади. Қозон бир маромда, тўхтамасдан ишлаши керак.

Одатда металлар қаттиқ ҳолда, шунингдек, суюқликка аралашган кукун ҳолатда ҳам учрайди. Гальваник (металлни металл билан қоплаш) усулда ишлаганда ҳам кўплаб металлар исроф қилинади. Айниқса Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги машинасозлиги заводи ва Ўрта Осиё электр аппаратлари ишлаб чиқариш бирлашмасидаги эътиборсизлик натижасида кўплаб металл кукунлари суюқ ҳолда сувга аралашиб оқизиб юборилаяпти. Одатда гальваник процессда ишлаганда сув махсус элакдан ўтказилиб, ундаги металлар тутиб қолиниши керак. Бироқ бу қоидага доимо риоя этилмайди. Инспекторларнинг огоҳлантириши эътиборсиз қолмоқда.

Яна Ўрта Осиё кабеллар ишлаб чиқариш бирлашмасига қайтамиз.

— СССР Давлат таъминот комитети, СССР Қора ва рангли металлургия министрликларининг биргаликда қабул қилган қарорига мувофиқ корхоналар чиқитга чиққан рангли металларни кооператив ва савдо ташкилотларига халқ истеъмоли буюмлари ишлаб чиқариш учун сотишга рухсат этилди, — деди Ғ. Холиқулов. — Шу сабабли ана шу усулни қўллаётган корхоналар жарима тўлашмайди. Бироқ бизнинг бирлашмага хом ашё зарур. Агар ҳамма корхоналар чиқитларни ўзлари қайта ишлаб бошқа буюмлар тайёрлашса, биз нимани эритиб, иккиламчи ишлаймиз. Бизда ҳам план бор.

Албатта, ҳозирча ҳамма корхоналарда кабелчилардек тадбиркорлик қилинганича йўқ. Агар бу хайрли иш амалга ошганда ҳам ундан фақат қувониш мумкин. Корхонага келтирилган хом ашёнинг бир мисқоли ҳам исроф этилмасдан у ёки бу маҳсулот тайёрланса нимаси ёмон. Миллионлаб тонна бебаҳо хом ашёлар исроф қилиниб, фойдаланилмай ташлаб юборилгани ва унинг экономикамизга қанчалаб зиён келтирганини эсдан чиқармаслик керак.

Ноннинг увоғи ҳам нон, деймиз. Саноатимиз нони металлнинг ҳам ҳар бир грамми ҳисобда бўлиши керак. Бесамара ётган, ҳисобдан чиққан улкан станокдан тортиб, йўниш жараёнида чиқитга чиққан металл қириндисигача иккиламчи ишлашга топширилиши шарт. Саноатимизнинг узлуксиз ишлаши металлга боғлиқ экан, уни исроф қилишга ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ.

С. ШАМСИДДИНОВ.

Акс-садо

«Тошкент фондини ташкил этсак бўлмайдими?»

«Тошкент оқшоми», 1989 йил 13 март

Қўллаб-қувватлаймиз

«Тошкент оқшоми»нинг шу йил 13 март сонида Т. Тоировнинг Тошкент фондини ташкил этиш тўғрисидаги мақоласи берилган эди. Биз ҳам муаллифнинг фикрига қўшиламиз ва қўллаб-қувватлаймиз. Ўзимиз асли фарғоналикмиз. Аммо 10 йиллик умримиз республикамиз пойтахтида ўтган: ўша ерда ўқидик, ишладик, ҳаёт сабоғини олдик. Шу боисдан ҳам, Тошкентга чексиз меҳр қўйганмиз. Кўз олдимиздан равон кўчалари, осмонўпар бинолари сира кетмайди. Ҳар 1—2 ойда бир бориб кўриб келмасак, кўнглимиз жойига тушмайди.

Аммо қадрдон Тошкентимизнинг янада обод ва кўркам бўлишини, аҳолиси янада фаровон турмуш кечиришини чин дилдан истаймиз. Ана шу мақсадда Тошкент фонди счётига оила аъзоларимизнинг ҳар биридан (14 киши) беш сўмдан олиб жўнатишга қарор қилдик. Озгина бўлса ҳам бу пулни шарқона услубда бунёд этиладиган болалар боғчаси қурилишига сарфланишини истардик.

Пировардида биз нафақат тошкентликларни, балки Тошкент нонини, сувини тотиб кўрган республикамиздаги ҳар бир кишини шундай қилишга даъват этамиз. Ахир, Тошкент серқуёш Ўзбекистон пойтахтику!

Т. АҲМАДШОЕВ,
О. ҚОРАЕВ,
Қувасой шаҳри, Кўчқорчи қишлоғи.

Мевали боғлар зарур

1989 йил 13 март куни «Тошкент оқшоми» газетаси саҳифасида чоп этилган «Тошкент фондини ташкил этсак бўлмайдими?» номли мақола эътиборимни тортди. Бу мақола жуда тўғри ёзилган. Ундаги фикрлар шаҳримизни озода сақлаш, гуллаб-яшнашига ўз ҳиссамизни қўшишга қаратилган. Бу ташаббусни кўпчилик қўллаб-қувватлайди, деб ўйлайман. Тошкент фондини ташкил этиш ниҳоятда муҳимлигига шак-шубҳа йўқ. Лекин шу ўринда менинг анчадан буён қалбим тубида сақлаб келаётган бир таклифим бор эди.

Ўзбек халқи қадимдан қолган одатларига биноан эрта баҳорда дарахт кўчатлари ўтқазади. Биз имкон борича мевали дарахт кўчатларини кўпроқ ўтқазишимиз лозим. Ўлкамизни асраш, дастурхонимизнинг тўкин-сочин бўлиши учун ўзимиз курашишимиз керак. Агар боғларни кўпайтирсак табиатнинг ўзи бизга тўда-тўда қушларни, парранда ва жониворларнинг кўпайишига ёрдам беради.

Бунёд этилажак ҳар бир боғни мактаб, корхона комсомол ташкилоти оталиғига топширсак. Ўлкамиз тўкин-сочин, мактаб ўқувчилари эса ўқишдан бўш вақтларида боғда меҳнат қилиб, меҳнатсевар ва жисмоний жиҳатдан баркамол бўлишади, деб ўйлайман.

Т. САЪДУЛЛАЕВА,
Куйбишев районидаги 8-болалар боғчаси тарбиячиси.

Сувни тежайлик

«Тошкент фондини ташкил этсак бўлмайдими?» деган таклифни ҳамшаҳарларимиз диққатига ҳавола этибсизлар. Мақола муаллифи Т. Тоиров ҳамманинг манфаатига тегишли муаммони кўтариб чиқибди.

Бугунги кунда инсон омилига эътибор жуда ошиб бормоқда. Амалга оширилаётган ислоҳотлар инсонларнинг ташаббусига ва мададига асосланади. Шу ўринда Тинчлик ва болалар фондларининг нечоғлик муҳим аҳамият касб этишини ҳеч ким инкор этмайди. Фондлар ижтимоий ҳаётнинг маълум соҳаларини ўз ичига олади.

Тошкент фондини яратиш эса бугунги куннинг муҳим вазифаси — табиатни, атроф-муҳитни сақлаш муаммосини ҳал қилиши мумкин. Фондни ташкил этиш ва унинг мақсадини шаҳримизнинг экологик фаолиятини яхшилашга йўналтириш мақсадга мувофиқдир.

Шахсан мен бу фондни яратиш ниҳоятда зарур, деб ҳисоблайман.

Ю. ИБРОҲИМОВ,
ТошДУ доценти.

Ҳеч ким четда қолмайди

«Тошкент фондини ташкил этсак бўлмайдими?» деб номланган мақолани ўқиб ғоятда хурсанд бўлдик. Мақола муаллифининг таклифини барча ҳамшаҳарларимиз қўллаб-қувватлаши табиий. Дарҳақиқат, кейинги йилларда она шаҳримиз Тошкентнинг қиёфасида анча нохушликлар кўзга чалинмоқда. Бир пайтлар шаҳар чеккасида жойлашган, вақт ўтиши сайин аҳоли кўпайиб, шаҳар майдони кенгайиши оқибатида шаҳар ичкарисида қолиб кетган аэропортни ҳам шаҳар чеккасига кўчириш масаласини ҳал қилишга фурсат етди.

Ж. АҲМЕДОВ,
Тошкент илмий маркази.

Асл қиёфасига қайтсин

Биз, «Авангард» маҳалласининг бир группа оқсоқоллари «Тошкент фондини ташкил этсак бўлмайдими?» номли мақолани ўқиб жуда қувондик. Шаҳримиз Тошкент биз учун ниҳоятда ардоқлидир. Чунки шаҳримиз азалдан нон шаҳри, дўстлик шаҳри, тинчлик шаҳри, деб келинади. Ниҳоятда гўзал, озода, соя-салқин кўчалари, ҳиёбонларининг кўркамлиги, анҳор ва ариқ сувларининг зилоллиги билан, одамларининг оқибатлилиги билан машҳур бўлган она шаҳримизнинг бугунги қиёфасини кўриб юрагимиз ачишади. Биз махсус фондни ташкил этишдек бошланган хайрли ишни қўллаб-қувватлаймиз. Шаҳримизнинг асл қиёфасига қайтишига ёрдам берадиган бундай хайрли ишдан ҳеч бир маҳалла, ҳеч бир одам четда қолмаслиги керак.

«Авангард» маҳалласи оқсоқоллари номидан:

О. ОРТИҚОВ, Ю. ҲАМИДОВ ва бошқалар.

РЕДАКЦИЯДАН:

«Тошкент фондини ташкил этсак бўлмайдими?» сарлавҳали мақола ҳамшаҳарларимиз томонидан қизғин муҳокама қилиняпти. Улар ўз мактубларида мазкур ишни амалга ошириш ниҳоятда муҳимлигини таъкидламоқдалар. Бугунги хатлар муаллифлари ҳам чоп этилган мактубларининг қалам ҳақини Тошкент фондига ўтказишимизни сўрашган.

Республика янгиликлари

Хушхабарлар

БУХОРО областидаги Қоракўл станциясидан Чоржўйга пассажир поезди қатнай бошлади. Дастлабки рейсда 56 йўловчи манзилга етказиб қўйилди. Қардош республикаларнинг ўзаро қўшни областларидаги меҳнат коллективлари ўртасида бевосита алоқа ўрнатиш тўғрисидаги шартнома имзоланганидан кейин бундай қатновга талаб кучайди, — деб хабар берди Қоракўл станциясининг бошлиғи Б. Нуруллаев. — Қоракўл — Чоржўй поезди ҳафтасига икки марта қатнайди.

Олмалиқ гилам фабрикасининг коллективи маҳсулот ишлаб чиқаришни ўстириб, бир йилда жами 50 гектар майдонни эгаллаши мумкин бўлган гиламлар тайёрлашга қарор қилди. Улар бундай ўсишга капитал маблағлар сарфламасдан меҳнат унумдорлигини ўстириш ҳисобига эришишни мўлжаллашмоқда. Ҳозирнинг ўзидаёқ иш жойлари рационаллаштирилди, кўп меҳнат талаб қиладиган ва оралиқ операцияларга барҳам берилди, мусобақа шартлари қайта кўриб чиқилди. Талабни таҳлил қилиш натижасида гиламларни кўпроқ ишлаб чиқаришга эришилди. Олмалиқлик гиламдўзлар ўз маҳсулотларининг 90 процентдан кўпроғини бевосита шартномаларга кўра савдо тармоқларига жўнатаяптилар.

Олмалиқ кон-металлургия комбинатига қарашли руҳ заводининг директори В. Доропеевни ҳамкасблари табриклашди: у СССР Министрлар Совети мукофотининг лауреати бўлди. Бу юксак мукофотга техника фанлари кандидати В. Доропеев ва бир группа инженерлар ўз илмий ишланмалари ҳамда уларни мамлакат рангли металлургия корхоналарида жорий этганликлари учун сазовор бўлдилар.

Қўқонда очилган «Экология» кооперативи йўлларда текшириш ишларини бошлаб юборди. Бу ишнинг мақсади атмосфера ҳавосини ифлослантираётган автомобилларни аниқлашдан иборат. «Экология» кооперативида газ миқдори ва таркибини аниқ ва самарали кўрсатиб берадиган қурилмалар бор. Кооператив табиатни муҳофаза қилиш давлат комитетининг Қўқон районлараро инспекцияси ташаббуси билан тузилган бўлиб, у ўз ишларини ГАИ билан яқин алоқада олиб бораяпти. Кооперативчилар аниқлаган носоз автомобилларни ГАИ ходимлари созлаш ёки ремонт қилдириш учун ўша заҳотиёқ техник хизмат станциясига жўнатишади.

Узоқ вақт қолоқлар сафида бўлган Ўзбекистон металлургия заводида вагонлар бекор туриб қолишининг камайганлиги унда яхшилик томон ўзгариш бўлаётганлигининг дастлабки аломатларидан бўлди. Энди вагонлар шаҳобча йўлларда белгиланганидан 30 минут кам вақт туриб қоляпти. Туриб қолганлик учун жарима тўлашга тўғри келаётган маблағлар тежалди. Бекободлик металлурглар юқори сифатли пўлат ва ярим тайёр қувурларни ишлаб чиқаришдаги қолоқликни бартараф этишни асосий масала деб ҳисоблашмоқда. Ана шу қолоқлик туфайли коллектив биринчи кварталда деярли 5 миллион сўм зарар кўрди.

Хўжаобод районининг Булоқбоши автостанциясидаги янги кафе бир йўла 200 кишига хизмат кўрсата олади. Автобуслар бу кўҳна қишлоқни Фарғона водийсидаги кўпгина аҳоли пунктлари билан боғлаб турибди. Ўзига керакли томонга борадиган автобусни кутаётган йўловчи энди бу ерда ҳордиқ чиқариши, овқатланиб олиши, шу ерда тайёрланган ичимликлар билан ўз ташналигини қондириши, ўйин автоматлари ёрдамида вақтини кўнгилли ўтказиши мумкин. Ҳозирнинг ўзидаёқ Андижон областида турли хизматлар кўрсатиш маркази ҳам бўлган 16 та автовокзал бор. Хусусан, бу ерда автобус, темир йўл ва авиарейсларга олдиндан буюртма қабул қиладиган кассалар бор.

(ЎзТАГ).

Ғоят зўр қизиқиш

СССР халқ депутатлари съездининг иши, М. С. Горбачев СССР Олий Советининг Раиси этиб сайланганлиги чет эл жамоатчилиги ва матбуотининг диққат марказида турибди. Газеталар съезд ишининг бориши тўғрисида ўзининг биринчи саҳифаларида ҳабар бериб, мажлислар ғоят демократик вазиятда ўтаётганлигини таъкидлайди. Съезд қатнашчиларининг нутқлари Совет Иттифоқидаги қайта қуришга ишонч, бу жараён муваффақиятли олға силжиб, янада чуқурлашиши учун барча ишларни қилиш муддаоси билан йўғрилган.

ПРАГА. «Руде право» газетаси ўзининг «Михаил Горбачев СССР Олий Советининг Раиси этиб сайланди», деб сарлавҳа қўйилган бош мақоласида халқ депутатлари съездининг чақирилиши — социалистик демократияни ривожлантиришда, сиёсий системани ислоҳ қилишда, чинакам ҳуқуқий давлатни барпо этишда қўйилган катта ва муҳим қадамдир, деб таъкидлайди. Айни КПСС қайта қуриш сиёсатини таклиф этди, уни ишлаб чиқди ва бу сиёсатни рўёбга чиқармоқда, сиёсий ислоҳотни амалга оширмоқда, деб таъкидлайди газета.

ВАРШАВА. СССР халқ депутатлари съездининг очилиши СССРда амалга оширилаётган сиёсий ислоҳотнинг биринчи босқичи тугаганлигини нишонлайди, деб ёзди «Трибуна люду» газетаси. Демократик йўл билан сайланган советлар социалистик ўз-ўзини бошқаришнинг асосий бўғини бўлиб қолиши зарур. Советлар ленинча концепциясининг қайта тикланиши — Совет Иттифоқида амалга оширилаётган барча ўзгартишларнинг негизидир. Эндиликда у ерда барча энг муҳим муаммолар ошкора, демократик йўл билан ва деярли бутун мамлакат кўз ўнгида ҳал этилмоқда. Съезд делегатлари муаммоларни дадил, принципиал тарзда ўртага қўймоқдалар. Яқин-яқинларда ҳам ҳеч ким бундай муаммолар ҳақида ҳатто фикрлашга ҳам журъат этмас эди.

СОФИЯ. Кремлнинг съездлар саройидаги дастлабки мажлисларнинг ўзиёқ совет халқи сайлаб қўйган депутатлар ўзларининг ана шу юксак ва масъулиятли бурчига муносиб эканликларини намойиш қилди, деб таъкидлайди «Работническо дело» газетаси. Биринчи Социалистик мамлакат давлат ҳокимиятининг принципиал янги органи ҳозирги шароитда бутун давлат ва жамоат турмушини демократиялашда, ижтимоий тараққиётнинг барча соҳаларини янгилашда тарихий роль ўйнашга даъват этилган.

ПЕКИН. Ҳуқуқий давлатни барпо этиш, демократиялаш, ошкоралик, сиёсий очиқ-ойдинлик ва фикрлар хилма-хиллиги жараёнларини ривожлантириш Москвада ўтказилаётган съезднинг энг муҳим вазифасидир, дейилади Синьхуа агентлигининг хабарида. Совет Иттифоқи демократия ва ошкораликни ривожлантиришда катта силжишга эришди ва ҳозир сиёсий ва иқтисодий турмушдаги кечиктириб бўлмайдиган муаммоларни ҳал этиш соҳасида иш олиб бормоқда.

ЛОНДОН. М. С. Горбачев мисли кўрилмаган ошкоралик ва қизғин баҳслар вазиятида иш олиб бораётган съездда яширин овоз бериш йўли билан сайланган совет давлатининг биринчи раҳбари бўлди, деб ёзади «Гардиан» газетаси. Англияда чиқадиган бошқа «Дейли телеграф» газетасининг таъкидлашича, съездда қизғин мунозараларнинг бориши Совет Иттифоқида энг муҳим сиёсий қарорлар мамлакатнинг қонун чиқарувчи олий органида осонгина қабул қилинадиган кунлар энди ўтганлигини намойиш қилмоқда.

БОНН. Москвадаги съезд — Совет Иттифоқида демократияни кенгайтириш йўлидаги муҳим қадамдир, деб ёзади «Гамбургер абендблат» газетаси. Шарқда сифат жиҳатидан янги давлат юзага келаётганлиги, Совет Иттифоқининг қайта қуриш сиёсати тобора жўшқин ва конкрет тус олаётганлиги тўғрисидаги фикрга Ғарб кўникиши лозим. Қайта қуриш ғалабаси Европадаги ўткир социал-сиёсий вазифаларни ҳал этишга — атроф-муҳитни муҳофаза қилишга, ривожланаётган мамлакатларга ёрдам беришга куч-ғайратларни сафарбар этиш мумкин бўладиган узоқ муддатли ва мустаҳкам тинчлик бўлишига умид боғлаши мумкинлигини билдиради.

АФИНА. Москвадаги съезд социалистик демократиянинг янги даври бошланганлигини билдиради, деб ёзади «Ризоспастис» газетаси. Съезд мажлисларининг дастлабки дақиқалариданоқ ана шу олий халқ анжуманининг янги фазилатлари — унинг демократизми, жўшқинлиги, ҳаётий кучи яққол намоён бўлди. СССР халқ депутатларининг съезди чинакам демократия мактабидир.

ПХР. Оёқ кийими қулай ва чиройли бўлиши керак — ҳамма, шу жумладан Радом шаҳридаги Политехника институтида билим олаётган мана бу қизлар ҳам (суратда) ана шундай деб ҳисоблайдилар. Улар пойафзал саноатининг модельерлари касби сирларини ўрганишяпти. Институтни тугаллаганларидан сўнг улар мамлакат пойафзал ишлаб чиқарувчи корхоналаридан бирида иш билан таъминланадилар.

ЦАФ—ТАСС фотоси.

Телетайп лентасидан

НЬЮ-ЙОРК. БМТ Бош секретари Хавьер Перес Де Куэльяр хавфсизлик кенгашига йўллаган докладида БМТнинг қўшинларнинг бир-биридан узоқлашишини кузатувчи кучлари мандатини яна олти ойга (1989 йил 30 ноябргача) узайтиришни тавсия қилди. Перес Де Куэльяр Сурия араб республикаси билан Исроил бу мандатни узайтиришга рози бўлганликларини маълум қилди. У БМТ хавфсизлик кенгашининг 1973 йилда қабул қилинган 338-резолюциясига мувофиқ Яқин Шарқ муаммосини барча жиҳатлар бўйича адолатли тарзда ва мустаҳкам, кенг қамровли бартараф этишга эришиш мақсадида барча манфаатдор томонлар ғайрат билан куч сарфлайдилар, деб умид билдирди.

ЛОНДОН. Буюк Британия ва ГФР мудофаа министрлари Европадаги тактик ядро ракеталарини модернизациялаш тўғрисидаги масалада НАТО ичида чиққан ихтилофларни текислашга яна бир бор уриниб кўрдилар. Шу ҳафтада Брюсселда НАТО кенгашининг олий даражадаги сессияси очилади, бу сессияда Европа қитъасидаги кам олислик ракеталарининг келажаги хусусида қизғин баҳслар бўлиши кутилмоқда. Ана шу сессия арафасида Буюк Британия ва ГФР мудофаа министрлари Жорж Янгер билан Герхард Штольтенберг Британия пойтахтида учрашдилар. Бундан бироз олдин Бонн ана шундай ракета ядро қуролларини қисқартириш тўғрисида Шимолий Атлантика блоки билан Варшава Шартномаси ташкилоти ўртасида музокаралар ўтказишни ёқлаб чиққан, Бонннинг бу таклифини унинг НАТОдаги кўпчилик шериклари қўллаб-қувватлаган эди. Бироқ АҚШ билан Буюк Британия бу масалада муросасиз позицияни эгаллаб, Европадаги кам олислик ракеталарини модернизациялаш ғоясини қаттиқ туриб ҳимоя қилмоқдалар.

ЛА-ПАС. Боливия пойтахтида номаълум кишилар америкалик икки миссионер — Уильсон Берденсон билан Брент Боллни ўлдирдилар. Маҳаллий газеталарнинг редакцияларига юборилган баёнотида бу қотилликни «Сарате Вилька номли озодлик қуролли кучлари» деб аталган гуруҳ аъзолари амалга оширганлиги айтилади. Бу террорчилар гуруҳи 1980 йилда иш бошлаган эди. Кузатувчиларнинг фикрича, гуруҳнинг ҳаракатлари иғвогарлик тусидадир. Илгари бу гуруҳ 1987 йилда Боливияга визит билан келган АҚШ давлат секретари Жорж Шульцга муваффақиятсиз чиққан суиқасд, шунингдек, Боливия миллий конгресси биносида бомба портлатилиши учун масъулиятни ўз зиммасига олган эди. Маҳаллий журналистларнинг фикрича, бу гуруҳ ва наркотик моддалар билан савдо қилувчилар ўзаро алоқа қилиб туради.

Саҳифа меҳмони

СССР халқ депутати, Ўрта Осиё ва Қозоғистон мусулмонлари диний бошқармаси ҳайъатининг раиси, муфти

МУҲАММАД СОДИҚ ИБН МУҲАММАД ЮСУФ:

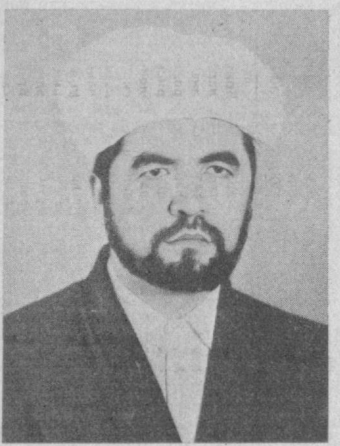

«Ҳалоллик ва ҳақгўйлик — юксак эътиқод»

Гарчи ўта босиқ ва сермулоҳаза ҳамсуҳбатимиз, айниқса, яқиндагина давлатимизнинг олий органига депутат қилиб сайлангандан кейин ҳаммага маълум бўлиб қолган бўлсаларда, у кишининг ижтимоий келиб чиқиши билан таништиришни лозим, деб билдик. Бу йил ўттиз етти баҳорни қаршилаган Муҳаммад Содиқ диндор оилада туғилиб, дастлабки маълумотни отасидан олгач, Бухородаги Мир Араб мадрасасида, сўнгра Тошкент Ислом институтида ўқиди. 1980 йилда Ливия Араб Жумҳуриясининг Тароблус шаҳридаги Ислом дорилфунунини имтиёзли диплом билан тамомлади. Она юрти Ўзбекистонга қайтгач, диний бошқармада халқаро бўлимда хизмат қилди, кейинчалик пойтахтимиздаги Ислом институти мудири (ректори)нинг ноиби, мудири, сўнг мусулмонларнинг IV Қурултойида диний бошқарма ҳайъатига раис қилиб сайланди. Муфти унвонига сазовор бўлди. Араб мамлакатларининг кўпчилигини кезиб чиққан Муҳаммад Содиқ «Совет Шарқи мусулмонлари» журналининг таҳрир ҳайъати аъзоси сифатида диндорлар ўртасидаги ҳамкорликни мустаҳкамлашда муҳим ишлар қилди. У араб ва рус тилларида бекаму кўст гаплашади.

— Муфти ҳазратлари, аввало, СССР халқ депутати бўлиб сайланганлигингиз билан табриклаймиз...

— Бу ишончи азим биз, дин пешволарини Ватанимиз равнақи, халқимиз бахт-саодати, олам осойишталиги йўлида ҳамиша камарбаста бўлишга даъват нишонидир. Сайловлар арафасидаги шахсий режаномамда тинчликни сақлаш йўлида фаоллик кўрсатиш, ижтимоий оилавий ҳаётни инсонийлик руҳи билан суғориш, одамлар ўртасида биродарликни мустаҳкамлаш, диний жамоалар ёрдамида ёшлар тарбиясига, оналик ва болаликни муҳофаза қилиш марказларига, кексалар уйларига, маҳаллалардаги муҳтож кишиларга моддий ва маънавий кўмаклашиш, ҳаво, сув, тупроқ, тирик мавжудот ҳамда табиат оламини муҳофаза қилиш каби қатор бандларни олдинга сурганман. Лафзда туриш, ҳалоллик ва ҳақгўйлик мусулмони комилликнинг олий белгисидир.

Айниқса, тинчлик турли ирқ ва насабга мансуб барча халқларнинг энг муқаддас орзуси ҳисобланади. Чунки инсоният тенглиги унинг тинчлигидадир. Ихтиёримиздаги «Совет Шарқи мусулмонлари» журнали саҳифаларида ҳам дунё тинчлиги ва барқарорлигини, халқлар осойишталиги ва дўстлигини тараннум айлашни ўзимизнинг сармақсадимиз деб билурмиз.

— Сайловолди маърузаларингизда динлар ҳамкорлигига алоҳида эътибор берилаётганлиги ҳақида гапирган экансиз.

— Фоний олам ҳаловати йўлидаги ҳамкорликда ҳеч қанақа куфр йўқ. Билакс, динлараро тотувлик бандаи мўминларнинг ҳам, ғайри дин аҳлининг ҳам роҳат ила фароғатда яшашлари учун бисёр катта имкон уфқларини очиб беражак.

Сайлов арафасида менинг номзодим ташвиқотида Лев ҳазратларининг мислсиз ғайрат ва ташаббус кўрсатганликларидан ғоят миннатдор эрурман. У киши ўз қавмлари даврасида сайловолди рўзномам мазмунини таҳлил этиб, барча умматларни менинг номзодим учун овоз беришга даъват этибдурлар. Сайловларда кўп овоз олганлигимда муҳтарам епископнинг ҳам ҳиссалари бисёр кўпки, шу имкониятдан фойдаланиб, у кишига ўзим ва қавмларимиз миннатдорчилигини изҳор этишдан бахтлидурман.

— Сиз халқ депутатларининг биринчи съездида қатнашдингиз. У ерда сайловчиларга манзур бўлган ўша программангиз учун кураш хаёлингиздан ўтдими?

— Ҳа, режаларимнинг амалга ошиши учун ўша улкан қурултойда ҳам мен бутун куч-ғайратимни сафарбар этишни ўйладим. Ҳали суҳбатимиз муқаддимасида лутф қилганимдай лафз-муслим ҳақгўйлигининг энг юксак мартабаси саналади. Мен халқнинг вакилиман, одамлар мени не-не орзу-умидлар билан ўзларининг депутати қилиб сайлашди. Агар улар эътирофига нолойиқ қолур эканман, бундан ортиқ гуноҳи азим бўлмас, албатта.

— Ҳозир баъзи оилаларда ўзаро келишмовчиликлар, болалар тарбиясидаги нуқсонлар, эр-хотин муносабатларидаги қусурлар мавжудлиги ҳаммамизга маълум. Шу масалада таҳлилингизни билмоқчи эдик.

— Оила қанчалик мустаҳкам бўлса, жамиятимиз бирлиги, равнақи шу қадар юксак бўлиши ҳеч кимга сир эмас. Афсуски, кўпгина оилаларимизда ноаҳиллик ҳукмрон. Бунга биринчи навбатда эр-хотиннинг ўзлари сабабчидирлар. Чунки эрнинг оилада ўз ўрни ва жавобгарлиги бўлгани каби аёлнинг зиммасига ҳам беқиёс ҳуқуқлари қаторида жиддий масъулиятлар юклаб қўйилган. Эр, биринчи навбатда, хонадон соҳиби, оила сардори. Шунинг учун унинг феъл-атвори ҳам, фикр-мулоҳазалари ҳам теран ҳамда вазмин бўлмоғи зарур. Аёл эса, аввало, фақат шаклан эмас, ички олами, хулқи-одоби, нозик табиати, шарқона муомаласи, эрга, оиланинг бошқа аъзоларига муносабати жиҳатидан ҳам ўз номи билан зебодир. Ана шу хусусиятлар ҳар бир оилада, ҳар бир жинсда тўла барқарор бўлгандагина кошонамизнинг пойдеворига асло дарз кетмайди.

Қуш уясида кўрганини қилади. Ота-она хулқидаги кўпирма ҳаяжон фарзандларда ҳам акс садо беради. Аксинча, оила раҳнамолари ўғил-қизларимиздаги ортиқча ҳиссиётларни жиловлаб турмоғи лозим. Мана, ҳозиргина ёнимда ўтирган биродаримиз гапириб берган воқеани инсон эркини поймол қилишга интилиш деб баҳоламоқ керак, холос. Уч нафар йигитнинг Талабалар шаҳарчасидаги қизлар ётоқхонасига кириб, нега сочларингиз қирқилган, нега бошингизга рўмол ўраб, ўзбек қизларига хос лозимда юрмайсизлар, дея дўқ-пўписа қилишлари безориликдан бошқа нарса эмас. Яхшиямки, зукко заифаларимиз «Нега сизлар дўппи ва чопон кийиб, белбоғ ўрамай берухсат хонамизга кирдингизлар» дея миллий «маданиятталаб» ўсмирларни мот қилиб, уларни гап билан хонани тарк этишга мажбур қилишибди.

Биз демократик турмуш тарзига қадам қўймоқдамиз, ошкора гапиришга ўрганаяпмиз, аммо ортиқча ҳиссиётларга берилиб, осойишталикка путур етказиш бемаврид қичқириб, уйқудагилар ҳаловатини бузган хўрозга тақлиддан бошқа нарса эмас. Шунинг учун биз аҳли мўминни ўйлаб қадам босишга, қабул қилинган қонун доирасидан чиқмасликка даъват этамиз.

— Яна бир савол: маданий меросларимизни асрашда диний жамоаларнинг иштироки ҳақида гапириб берсангиз...

— Меъморчилигимиз обидаларининг қоғоздаги сони 10 мингтадан ортиқ. Ҳозир эса шундан 7,5 мингга яқин кошоналаримиз қолган. Уларнинг аҳволига биргина мисол. Бухородаги Чорбакир мақбараси атрофини сув босиб, ҳозир у чўкиш арафасида турибди. Сомоний мақбараси эса шундоққина шўр сув устида. Ҳамма нарсани емиришга қодир шўрдан бу бебаҳо обидамиз қулаб тушмаётганига ақл бовар қилмайди. Самарқанд, Бухоро, Хева, Тошкент, Шаҳрисабз шаҳарларидаги тарихий кошоналаримизнинг аҳволи ҳам ниҳоятда аянчли.

Бепарволик, лоқайдлик ҳанузгача тарихий меросимизни қўлдан бой бериб қўяётганлигимизнинг бош айбдори бўлиб қолмоқда. Турғунлик даврининг бу қусури давлатнинг неча миллионлаб сўм маблағини шамолга совурди. Гап таъмирлаш ишларига ажратилган харажатлар ҳақида кетаяпти. Ишга совуққонлик билан ёндошилганлиги туфайли таъмирланган кошоналаримиз, қайта тикланган қасрларимиз 3—4 йил ўтмай яна вайрона ҳолига келаяпти. Бунинг бирдан-бир сабаби бажарилган ишлар сифатининг ниҳоятда пастлигидир. Фикри ҳақлигимизнинг исботи Бухоро, Самарқанд, Хева ҳамда Тошкентни кезган кишиларнинг шундоққина кўз ўнгида кўриниб турибди.

Ота меросимизга муносабат шу даражага бориб етдики, жуда кўп обидалар заҳарли химикатлар, оҳак ва туз сақланадиган омборларга, машина баллонларини қайта тиклайдиган кооператив корхоналарга айлантирилган. Оқибатда неча юз йиллаб гардсиз келаётган кошоналаримиз нураб, вайрона ҳолига келиб қолмоқда.

Вақт ўз ҳукмини ўтказаётгани камлик қилаётгандай табиий офатлар ҳам қадриятларимизга чанг солмоқда. Жумладан, Газлида бўлиб ўтган зилзила оқибатида Бухородаги осорий-атиқаларнинг деярлик бирортасини соғ қолди, деб айтишимиз қийин.

Орол фожиаси эса Хива меъморчилигининг тарихий намуналари пойига болта урмоқда. Ҳали юқорида таъкидлаганимдек, обидаларнинг асосий кушандаси шўрхоқликдир.. Денгиз қурий бошлаганлиги туфайли таркибида 50—60 фоизгача туз бўлган тўзонлар музей шаҳар номини олган Хивага келиб қўниб, тарихий ёдгорликларимизнинг нурашига сабаб бўлаяпти.

Шу ерда ўринли бир савол туғилади: бу маҳоватнинг олдини олиш мумкинми? Тарихий ва маданий ёдгорликларни муҳофаза қилиш республика жамиятининг яқинда бўлиб ўтган анжуманида бу саволга ижобий жавоб қайтарилди.

Аввало, таъмирлаш ишлари сифатини кескин ошириш лозим. Бу тадбир узоқ муддатни кўзлаб амалга оширилиши, сифатсиз иш учун жиноий жавобгарликка тортишгача бўлган жазо чоралари қўлланилиши, ёдгорликларга путур етказган шахслардан жарима олиш билан чегараланиб қолмасдан улардан келтирилган зарар миқдори бир неча баробар ортиқ ундирилиши ва айни пайтда зараркунандаларнинг қонун олдидаги масъулияти кучайтирилиши шарт қилиб қўйилиши зарур.

Мамнуният билан шуни маълум қилайки, ҳозир жойлардаги баъзи обидалар бизнинг бошқармамиз ихтиёрига бериб қўйилмоқда. Дин аҳли бу тарихий ёдгорликларни қайта тиклаб, уларни доимий равишда назорат қилиб турибди. Жумладан, ўтмиш ёдгорлиги ҳисобланган Тошкентдаги Тўхтабойвачча мачити яқинда «Лимводторг» савдо корхонаси омбори вазифасини тарк этиб, бизнинг ихтиёримизга ўтди. Бундай обидалар сони ҳозир кун сайин кўпайиб бораяпти. Ҳар куни супуриб-сидирилиб тургач, ёдгорликларимиз умри ҳам узайиб бораверади.

— Тақсир, яқинда қайсидир қишлоқдаги молхонадан Носир Хусравнинг шеърий мажмуаси топилганлигини ёзувчиларнинг вакили расман маълум қилди.

— Ҳа, бу топилманинг ўзига хос кичкинагина тарихи бор. Маълумки, ёшларимиз араб имлосини билмагач, бу ноёб китобни бирор диний солнома бўлса керак, деб молхонага итқитиб юборишган. Бахтимизга араб имлосини биладиган бир рус адиби тасодифан унга дуч келиб, нодир китобни қайта нашр эттириш учун республика ёзувчилар уюшмасига олиб келибди.

Бир пайтлари арабча имлода битилган ҳар қандай китоб гуноҳдан қўрқиб, молхоналар шипига, пахтага ўраб сабзи ўраларига, девор кавакларига тиқиб юбораверган. Бундай нашрлар мазмуни билан ҳеч ким таниш бўлмаган. Оқибатда Абу Райҳон Беруний, ал-Хоразмий, ибн Сино, Улуғбек сингари алломаларимизнинг жуда кўп дурдоналари ҳанузгача ўтмишдан бизга етиб келмаяпти.

Маданий меросимизни ўрганишга қизиқувчилар истаги ҳисобга олиниб, ҳозирнинг ўзидаёқ «Фан ва турмуш» ойлик журналида сиртқи араб алифбоси мактаби фаолият кўрсата бошлади.

Ана шу тадбирлар маданий меросимизга бўлган қизиқишни тобора кучайтирмоқда, у ёки бу сабаб билан йўқолиб кетган яхши удумларимизнинг ҳаётга қайтадан жорий этилиши тезлашмоқда.

Суҳбатдошлар:
Абдулла НУРИМОВ ва Дилмурод ОБЛАЕВ.

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ.

«Мушоҳада»нинг навбатдаги сони 27 июнда чиқади.

«МУШОҲАДА» («Размышление»)
Ежемесячный выпуск общественной редакции газет «Тошкент оқшоми» и «Вечерний Ташкент».
Ҳар ойнинг сўнгги ҳафтасида сешанба кунлари чиқади.
Справкалар учун телефонлар: 32-54-15, 33-99-42, 32-53-66.

МУШОҲАДА

«Тошкент оқшоми» ва «Вечерний Ташкент» газеталари жамоатчилик редакциясининг ойлик нашри

№ 5 (17)
1989 йил, май

Қардошлик—қариндошлик

Ҳурмат ва эҳтиром тимсоли

Ҳозир маҳаллий матбуотда ҳам, марказий нашрларда ҳам тил ва унга давлат мақоми бериш тўғрисида қатъий мунозаралар, жиддий мулоҳазалар бўлаяпти, амалий таклифлар ўртага ташланаяпти. КПСС Марказий Комитетининг миллатлараро муносабатлар масалаларига бағишлаб ўтказиладиган Пленуми олдидан ана шу хилдаги оммавий кўтаринкилик қайта қуриш туфайли совет кишилари фаоллигининг бениҳоя ошганлигидан далолатдир. Партиямиз ленинча демократик принциплар асосида эркин Иттифоқимиз оиласидаги миллатларнинг дўстона муносабатларини янада мустаҳкамлашни асосий мақсад қилиб қўйган. Қардош тилларга давлат мақоми берилиши ҳақидаги баҳслар ҳам ана шу мақсад йўлидаги очиқчасига фикрлашиб олишнинг самарали омилларидан биридир.

Тил — муомала воситасигина эмас, айни пайтда у халқларнинг бир-бирларига ҳурмат ва эҳтироми ҳамдир. Аммо тил тўғрисидаги Сталин «назария»сининг хунук оқибатлари ҳали-ҳанузгача жамиятимизни соғломлаштиришга ўз салбий таъсирини кўрсатиб келмоқда. Жумладан, баъзи маҳаллий саждакорлар рус тилини аъло даражада билган шахсгина амал пиллапояларидан жой олади, деган норасмий ва мутлақо нотўғри тушунчани ёшларга сингдиришга ҳаракат қилдилар. Оқибатда ўша қатағон ва турғунлик йилларида аслида мутлақо қобилиятсиз, аммо рус тилини яхши билгани учунгина кўп кишилар раҳбарлик курсиларини эгаллаб олишди. Бу эса ўз навбатида экономикамизга жиддий путур етказиб, социал ноҳақликларни келтириб чиқарди.

Хоҳ катта, хоҳ кичик халқники бўлсин, ҳар қандай тил бир хилда эъзозланишга ҳақлидир. Илмий коммунизм асосчиларидан бири К. Маркснинг бу фикри Иттифоқимизда ҳамма ихтиёрий равишда миллатлараро муомала воситаси сифатида қабул қилинган улуғ рус тилини асло камситмайди, аксинча миллий республикалар тили давлат тили мақомига кўтарилгандан кейин ҳам унинг обрў-эътибори ошиб бораверади. Негаки, биз жамиятимизда ягона муомала тили бўлиши лозимлигини яхши тушунамиз, биз шу ягона тил воситасида жаҳон илмий, техникавий ва бадиий дурдоналари билан танишиб, маданий ва маънавий бойликларимиз доирасини ҳамиша кенгайтириб борамиз.

Тилга давлат мақомини бериш масаласига келганда, фақат тилни сақлаб қолиш учунгина эмас, айни пайтда уни ўша халқнинг ягона миллий бойлиги сифатида юксалтириб бориш учун ҳам шу ишни амалга ошириш зарур, деб ўйлайман. Миллий тилни ўрганишнинг яна бир муҳим томони ҳам бор. Гап шундаки, ўзга тилни ўрганиш ўзинг билан ёнма-ён яшаётган халққа нисбатан чексиз ҳурмат ва муҳаббат белгисидир. Қолаверса, сен ҳам ҳамиша шу халқ эҳтиромида бўласан. Мана, ўзимдан қиёс. Фахр билан шуни эътироф этишим керакки, ўзбекчани яхши биламан. Худди шунинг учун ҳам маҳалла аҳли мени жонимни қўлимга қўймасдан тўю маъракаларга етаклаб юради. Бирор сабаб билан наҳорги ошда ёки маросимларда кўринмай қолсам, маҳалладошларим ташвишга тушиб, уйимга излаб келишади. Тошкентда мен кабилар озми? Европа халқларининг минг-минглаб вакиллари ўзбек дастурхонининг энг азиз меҳмонларидир. Ахир, бу қариндошликка айланиб бораётган қардошлигимизнинг рамзий эмас, ҳақиқий тимсоли эмасми?

Биз, қайси тилда гаплашишимиздан қатъий назар бир мақсад — социалистик жамиятимизни янада юксалтириш, унинг беқиёс имкониятларини ҳаётимизга тезроқ жорий этиш орзуси билан яшаяпмиз. Миллий маданиятларни тинмай ривожлантириб бориш эса партия XIX конференцияси белгилаб берган программанинг узвий бир қисмидир.

Михаил ЯНОВСКИЙ,
«Технолог» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг етакчи инженери.

Турсуной Қодирова 34 йилдан бери бадиий буюмлар фабрикасида меҳнат қилиб келади. Чевар тикувчи топшириқларни сидқидилдан бажариб, сифатли маҳсулот тайёрламоқда.
Ҳ. Мирзакаримов фотоси.

Турар жой—2000

Меъморлармиз

Азим Тошкентимиз кундан кунга чирой очиб, меъморлик санъатидан ажиб бир латифлик кашф этмоқда. Осмонўпар кошоналар, бежирим турар жой комплексларининг бунёдга келишида халқимиз ҳақли равишда меъморлар деб фахрли ном берган биз, бинокорларнинг ҳам салмоқли улушларимиз бор. Ҳозиргача шаҳар массивларида бошқармамиз қурувчилари томонидан неча ўнлаб кўпқаватли бинолар қуриб фойдаланишга топширилди. Шу кунларда бош универсал магазини районида 12 қаватли учта серҳашам бинолар қурилиши жадал суръатларда олиб борилмоқда. Мазкур турар жой комплекси Александр Камнев, Тўлқин Саматов ва Андрей Иванов ўртоқлар бошлиқ зарбдор бригадалар кучи билан қурилаяпти.

Ўзаро меҳнат баҳсида А. Камнев бошлиқ қурувчилар коллективи илғорликни қўлдан бермай келишаяпти. Бу азаматларнинг шиори «Сифат ва тезкорлик»дир. 28 кишидан иборат бригада аъзоларининг ҳаммаси турдош касбларни эгаллаб олишган. Уларни бошқармамизда ҳамма байналминалчи қурувчилар, деб аташади. Негаки, бригада турли миллат ва элатларнинг вакилларидан ташкил топгандир.

Қурувчиларнинг унумли ишлашлари учун барча шароитлар яратиб берилган. Вақтни тежаш мақсадида кўчма вагончада жойлашган «Бинокор» кооператив ошхонаси намунали хизмат кўрсатмоқда.

Ишимизда айрим нуқсонлар ҳам мавжуд. Жумладан, баъзи панелларда металл арматуралар йўқ, бу эса пайвандлаш ишларини анча мураккаблаштириб, вақтнинг кўп қисмини бой бериб қўйишга мажбур бўлаяпмиз. Бундан ташқари қурилиш материаллари таъминотида ҳам узилишлар бўлаяпти.

Бошқарма коллективи шу аср охиригача белгиланган турар жой программасини бажаришга муносиб ҳисса қўшиш истаги билан меҳнат қилаяпти.

Мардон УМАРОВ,
12-қурилиш трестига қарашли 49-бошқарманинг бинокори.

Газетхон: фикр билдирмоқчимиз

Тинчлик— оиладан...

Мен Донобувамизнинг ҳар галги чиқишларини ҳамиша интиқиб кутаман. Буванинг бу галги суҳбати ҳам менда жуда катта таассурот қолдирди.

Бува айтганларидек ёш оилани тузаш ўрнига тўзишига сабабчи бўлаётган Иноятбобо сингари қариялар орамизда йўқ эмас. Айниқса, бизнинг оиламизда Анзиратхоланинг куракда турмайдиган қилиқлари жиддий тортишувларга сабаб бўлди. Рост-да, тинчлик, аввало, оиладан бошланади.

Мен ҳали ўғил уйлантириб кўрганим йўқ, аммо қиз чиқарганман, қудаларим Алижон ака ва Сабоҳат опалар Иноятбобонинг мутлақо тескариси, ниҳоятда карами кенг ва болажон кишилар экан. Шунинг учун ҳам бувамизнинг ёшлар олдидаги «Қилиқ-қилмишларимиз ҳам тош босадиган бўлмоғи лозим» деган фикрларига тўла қўшиламан.

Абдулла ТОЛИПОВ,
Форобий кўчасидаги 11-тупик, 4-уй соҳиби.

Пичингдан кечинг, укалар!

«Мушоҳада»нинг 4-сонидаги «Хаёлпараст ҳикоялари»ни ўқиб, аввало, мириқиб кулдим. Аммо ундаги аччиқ пичингни ўша «Октябрь» бозоридаги пулга тузоқ қўйган кабобпазлар тушунишармикин? Жажжи газетанинг ўша сони чиққанида Тошкентда эдим. «Эски жува»да бўлиб, ўша растада кабоб тановул қилдим. Кабобларнинг бир пайтлардаги 22 тийинлик сихлардан ҳеч фарқи йўқ, фақат нархи 55 тийин, холос. Бунинг устига кабобпазларнинг уст-бошига қараб бўлмайди, халатлари йўқ, борлари ҳам кир-чир.

Пичингдан кечиб, ўша пулпарастларнинг ҳақиқий башараларини фактлар асосида очиб ташлашнинг иложи йўқми, укажонларим?

Маҳфиратхон ЙЎЛДОШЕВА,
Фарғона шаҳридаги Республика кўчаси, 10-уй, 21-квартирада яшовчи кекса она.

Раҳмат, Сулаймон ота!

Ўтмиш саҳифаларини варақлаш ҳозирги кунимизнинг нақадар жозибали эканлигини чуқур ҳис қилишга жуда катта ёрдам беради.

Халқимизнинг ўтмишда шу қадар кўп олим, шоир ва маданият арбоблари бор эканлигини, уларнинг оқланганлиги ва меросини ҳозирги авлод ихтиёрига топширишга тайёргарлик кўрилаётганини эшитиб бошимиз кўкка етди, партиямизнинг доно заковатига, сиз каби иродали инсонларнинг ғайрат-жасоратига минг бор тасаннолар айтгим келади.

Умрингиз узоқ бўлсин, раҳмат, Сулаймон ота!

Шарқия ЭШЖОНОВА,
Хоразм область телевидение студиясининг ходимаси.

Ишчи минбари

Доғ туширманг бу номга!

Оташин ўзбек инқилобчиси Файзулла Хўжаев темир йўл майдонида бўлган митингда «Бу касбни ардоқланг, ишчи номини ҳамиша покиза сақланг», дея мурожаат қилган, унинг бу сўзларини ўша пайтдаги барча газеталар байроқ қилиб кўтариб чиққан эдилар. Ҳа, бизнинг синфимиз пролетар ғояларига ҳамиша содиқ бўлиб келмоқда.

Аммо орамизда ўз ножўя қилмишлари билан ишчилар шаънига доғ тушираётганлар ҳам учраб туради.

Мана, бир мисол. Бир пайтлари М. Илёсов заводимизнинг фахри эди. Нимагадир ичкиликка ружу қўйди, ҳамиша арчилган тухумдай силлиқ ва бежирим кийиниб юрадиган бу йигит исқирт ҳолга тушди-қолди. Соч-соқоллари ўсган, уст-боши афтода. Ҳар куни туш пайтида М. Илёсовни завод ташқарисида бўшаган шишаларни йиғиб юрганини кўриб, биз уяламизу, аммо у пинагини ҳам бузмайди. Маҳмуджоннинг шериги Набижон Ҳошимов ҳам пивони ялаб ичадиганлар хилидан чиқиб қолди. Кейинги 8—10 йил ичида маъмурият томонидан бирор марта раҳмат эшитмаган бу икки «оғайни» эндиликда ҳар куни брак маҳсулот ишлаб чиқаришни одат қилиб олишди.

Хўш, улар нега шу аҳволга тушиб қолишди? Тан олишнинг айби йўқ, аввало, бунга ўзимиз айбдормиз. Ўша турғунлик йилларидан қолган ўзибўларчилик касофати, «Ўзинг учун ўл етим» қабилида иш тутишга кўникиб қолганлигимиз ҳаммамизни меҳр-оқибатдан анчагина йироқлаштириб, бирмунча тошмеҳр қилиб қўйди.

Яқиндагина тузуккина ишчи бўлган Т. Шафиевнинг нотўғри йўлга қадам қўйишига ҳам яна ўзимиздаги ўша бепарволик сабаб бўлди. У цехда ҳеч кимга қўшилмас, биров билан очилиб-сочилиб сўзлашмас, ҳатто тушликка ҳам ёлғиз ўзи чиқарди. Оқибатда Тоҳир ҳар куни ишга кўзи кўкариб, пешонаси ғурра бўлиб келадиган одат чиқарди. Ҳатто завод маъмуриятига оиласи ва қўшнилари бир неча марта шикоят қилиб ҳам келишди.

Тоҳир ёш эди, уни ёмон йўлдан қайириб олиш мумкин. Шу мураккаб вазифани мен ўз зиммамга олдим. Очиғи, анча қийналдим, аммо навқирон йигитда ишчи касбига меҳр уйғотолдим. Ҳозир Тоҳир ичкиликни мутлақо йиғиштириб қўйди. Касбига ҳавас уйғонди.

Азизларим, мен кекса ишчиман. Ишчи— улуғ ном, уни гардсиз сақлаш буюк ишчилар синфига ҳурмат-эҳтиромнинг энг юксак белгисидир.

Мирраҳим ОРТИҚОВ,
агрегат заводи ишчиси, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган саноатчи.

Ҳукмингизга ҳавола қиламиз

Ҳамма тебратсин бешикни

«Мушоҳада»нинг муҳтарам жамоатчилари, бир масала юзасидан сизлар билан маслаҳатлашиш ниятидаман. Гап ёш оила мажмуасини таъсис этиш зарурми, йўқми,— шу ҳақда бораяпти. Тўғри, қонуний кучга эга бўлган оила кодекси, шунингдек оиланинг бирор мажмуада қайд этилмаган ўз тартиб ва қоидалари ҳам бор. Аммо ёшлар учун маълум талаб ва мажбуриятларни ўзида мужассамлаштирган махсус оила мажмуаси жорий этилса, ҳамкорликда илк бор турмушга қадам қўйган икки навқирон қалбнинг шу муқаддас битим, туғилажак фарзандлар ва ота-оналар олдидаги масъулиятни ҳис қилишлари кучаярмикин, деган умиддаман. Мабодо жажжи газета мухлисларига таклифим мақбул тушса, ёш оила мажмуасининг қуйидаги бандларини улар эътиборига ҳавола қилмоқчиман. Саволларим шу: аввало, шунақа мажмуа таъсис этишдан бирор наф бўлармикин, агар шу қоидалар мажмуаси ёшларда масъулият ҳиссини кучайтиради, деган қарорга келсангиз, ушбу бандлар юзасидан қанақа фикр-мулоҳаза ва қўшимча таклифларингиз бор?

ЛОЙИҲА

ЁШ ОИЛА МАЖМУАСИ

I. ОИЛА — МУҚАДДАС УЮШМА

1. Оила — социалистик жамият пойдевори, шунинг учун никоҳга юзаки ёндошиш турмушдаги биринчи энг катта хатодир.

2. Никоҳ соф муҳаббат негизида икки томонлама жиддий синовлардан кейингина амалга оширилиши керак.

3. Турмуш қуришдан олдин ҳар икки томон бир-бирларининг характерларини билишлари, бўлажак қариндошлар эса ўзаро ҳамкорлик, ҳамжиҳатликни мустаҳкамлашлари лозим.

4. Ёш оила ҳамиша ота-она, опа-сингил, ака-укалар эъзозида, маҳалла аҳлининг доимий эътиборида бўлиши шарт.

II. КЕЛИН-КУЁВ ҲУҚУҚЛАРИ

1. Агар никоҳгача муҳаббат синовдан ўтолмаса ҳам, қиз ҳам, йигит ҳам бир-бирларидан самимий тарзда воз кечиш эркини ўзларида сақлаб қоладилар.

2. Тўйгача йигит ва қиз бир-бирларининг оилавий турмуш-тарзини, қариндош-уруғлари ҳамда томонларнинг маънавий поклигини текшириб кўриш ҳуқуқига эгадирлар.

3. Бўлажак келин-куёвга ота-оналар билан ба маслаҳат ҳолда тўйни қай тарзда, қачон ва қаерда ўтказиш ҳуқуқи берилади.

4. Никоҳ арафасида йигит ҳам, қиз ҳам турмушни яхши бошлаш ва ширин давом эттириш учун бир-бирларига имконият даражасида шарт қўйиш ҳуқуқини ўзларида сақлаб қоладилар.

5. Ҳар иккала томонга ёш оилани сақлаб қолиш учун қонун доирасида бутун куч ва имкониятлардан фойдаланиш имтиёзлари яратиб берилиши шарт.

III. БУРЧГА САДОҚАТ — ОИЛАВИЙ САОДАТ

1. Соф иффат, маънавий покликни кўз қорачиғидай гардсиз сақлаш бўлажак келин-куёвнинг энг муқаддас бурчидир.

2. Никоҳ арафасида ҳар икки томон бир-бирларининг ижобий ва салбий томонларини жиддий ўрганишга, характердаги ёмон жиҳатларни бартараф этишда бир-бирларига ёрдам беришга мажбурдирлар.

3. Тўй — тотув ҳаёт муқаддимаси. Гувоҳномага босилган муҳр ҳар иккала томонни ҳам янги оила олдида масъул, никоҳни эса муқаддас қилиб қўяди.

4. Келин-куёв ўзаро муносабатда хушсуханлик, одоб-икром ва ахлоқ нормаларига бўйсунишлари шарт. Ёшларнинг бир-бирларига самимий ҳурмат-эҳтироми эркин уюшманинг дастлабки кунлариданоқ оила тарзига айланмоғи керак.

5. Туғилган ёки туғилажак фарзанд ҳар икки томонга ҳам ниҳоятда жиддий масъулият юклайди.

6. Ота-она ҳурмат-иззатини жойига қўйиш, уларга сидқидилдан ғамхўрлик кўрсатиш янги оиланинг энг асосий бурчи. Ота-она ҳам шу эҳтиромга яраша ҳаракат қилмоғи зарур.

7. Вафо — оиланинг равнақ манбаи, вафодорлик — муҳаббатнинг қўрғонидир. Ўзаро садоқат — оилавий саодат эканлигини асло унутмаслик зарур.

IV. МАҲАЛЛА ВА НИКОҲ

1. Ёш оила тақдири учун коллектив, давлат ва жамоат ташкилотлари, айниқса, маҳалла комитетлари биринчи галда жавобгардирлар. Шунинг учун никоҳни расмийлаштириш жараёнида томонларнинг ишончли вакиллари қаторида маҳалла комитети аъзоси, жамоат ташкилоти ва коллективдан ходим иштирок этиши, оила битими актига улар ҳам имзо чекишлари шарт.

2. Маҳалла комитети ёш оилани доимий эътиборда сақламоғи лозим. Улар фаолиятига оилалар тотувлигига қараб баҳо бериш мақсадга мувофиқдир.

Ушбу мажмуа никоҳ органлари вакили томонидан бўлажак келин-куёвларга камида бир ой олдин таништирилиши шарт.

Абдуфаттоҳ НАБИХЎЖАЕВ,
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими, меҳнат ветерани.

РЕДАКЦИЯДАН: Бизнинг назаримизда бу таклиф мулоҳаза-мунозара юритишга моликдир. Табаррук отахонимиз ёш оилани тўзиб кетишдан сақлашдек ниҳоятда муҳим муаммони кўпчилик ҳукмига ҳавола қилаяпти. Негаки, ҳозир пойтахтимизда ҳар олти оиланинг бири бузилиб, кўп ҳолларда ёш норасидалар тирик етим қолишаяпти. Бунинг сабаби нимада? Аввало, ёшлар турмуш қуриш масаласига чуқур масъулият билан ёндошмаяптилар, ҳатто баъзилари оила нималигини, унда бўлажак эр ва хотиннинг ролини тўла англаб етмай туриб шошма-шошарлик билан турмуш қуриб кетишаяпти. Бунинг оқибати эса асосан икки инсон ўртасидаги расмий битимнинг судларда бекор қилиниши билан тугаяпти.

Шу ўринда никоҳ органлари ҳам ўзларини озми-кўпми айбдор деб ҳис қилишлари керак. Улар бу муқаддас маросимни иккитагина савол бериб, шампан шишасининг пўкагини очиш билан якунлаб қўя қоладилар. Оила ҳақида, унинг масъулияти ва муқаддаслиги ҳақида лом-лим дейилмайди. Асосий гап тўй тантанасида қўлига қадаҳ ушлаганлардан чиқади. Хўш, ширакайф кишиларнинг узуқ-юлуқ маърузаси чуқур ҳаяжон оғушидаги келин-куёв қулоғига кирармиди?

Худди шу андишага бориб, Абдуфаттоҳ отанинг норасмий мажмуаси лойиҳасини муҳтарам муштарийлар эътиборига ҳавола қилишни лозим, деб билдик. Ўйлаймизки, бу таклиф барча ёшларимиз, тажрибали оила сардорлари, комсомол марказий органларидан тортиб қуйи ташкилотларигача, хуллас, ҳамма-ҳамманинг диққат-эътиборини жалб қилса ажаб эмас. Чунки, ҳаммамиз оила деб аталмиш муқаддас уюшма маҳсулимиз.

⊙ Отанинг кўнгли болада... ⊙ Боланинг кўнгли эса: — Учрашувга чиқасизми бугун, Дилбархон?

«Мушоҳада»га мактуб

«Жангоб» дарди

Тошкент булоқ ва чашмалари нега йўқолиб кетди?

Ўрта ёшлардаги деҳқон сопол лаганга тилими тилни ёрадиган босволдидан сўйиб, болаларга узатиб, тайинлади:

— Четроққа ўтиб еб, лаганни қайтариб обкелинглар.

Болакайлар қувноқ шўхлик билан босволдини ейишди. Улардан бири пўчоқларни ариқ сувига ағдариб, лаганни ер остидан отилиб чиқиб турган булоқ сувига юва бошлади. Шу пайт кекса бир киши боланинг қулоғидан чўзиб, бақира кетди:

— Сен, тарбиясиз бола, пўчоқларни зилол ариққа ағдариб, лаганни шу муқаддас сувда ювяпсанми?

Чол қолган болаларга ариқда оқиб бораётган босволди пўчоқларини тутиб келишни буюрди. Бошларини эгиб, кўзлари жовдираб турган болаларнинг бошини силаркан, сал нарида қайнаб ариқларга таралаётган булоққа ишора қилди:

— Шифобахш оби ҳаёт бу, болаларим, уни ардоқлангиз...

Азизлар, шаҳримизда, ҳозирги «Октябрь» бозорида бўлиб ўтган бу воқеани ёши етмишни қоралаб қолган кексаларимиз чойхоналарда ҳалигача эслаб юришади. Эҳтимол ўзимиз ҳар куни харид қиладиган Эски жувадаги шу бозорда бир пайтлари табиатнинг энг антиқа инъоми — булоқлар борлигини кўпчилик ҳали билмаса керак. Афсуски, ҳозир ҳам гоҳида суви сизиб, ўзининг мавжудлигини сездириб турадиган Тошкент чашма ва булоқларининг аллақачон кўмиб юборилганини ҳатто баъзи раҳнамоларимиз ҳам оддий бир воқеадай эслаб, бош чайқаб қўя қолишади.

Яқинда бозор айланиб ана шу булоқлар ҳақида суриштирдик.

Кендибой Нориев, пенсионер:

— 40-йиллардан бери шу бозорда ишлайман. Илгари водопровод сувини ишлатмасдик, булоқдан таралиб ариққа оққан сув атрофга сепиларди, одамлар мириқиб ичишарди. Кейинчалик дуч келган ерга дўкон, раста қуриб ташланди, ариқлар ёпилиб, чашма ва булоқлар кўмилиб кетди. Мен милиция ходими сифатида жамоат тартибини сақлашга хизмат қилардим. Чашмага ахлат тўккан, булоқ сувида ифлос идишни ювганларга бир неча марта жарима солиб, жазолаганман...

Маҳмуд ЖАЛИЛОВ, «Газмоллар уйи» магазини сотувчиси:

— Шу маҳаллада туғилиб ўсдим. Болалигимизда булоқ сувларига ювиниш учун рухсат беришмасди. Фақат ичишга ишлатардик.

Мурод ИСЛОМОВ, партия ва меҳнат ветерани:

— Бозорнинг 5—6 еридан булоқ отилиб, атрофи доимо тоза турарди. Гулбозор, Каллахона маҳалласидагилар водопровод суви ўтганда ҳам булоқдан ичиш учун сув олишарди. Чойхона, ошхоналарда ҳам шу сувдан ишлатиларди.

Шамси ШОДМОНОВ, Граждандар уруши қатнашчиси, шахсий пенсионер:

— Болалигимда бир воқеа бўлиб ўтганди. Шаҳримиздан бир киши Маккага борганда хасти Укккоша (Ҳозирги Кўкалдош мадрасаси атрофида) чашмасида ювиниб, Жангоб булоқларидан сув ичганмисиз, деб суриштиришибди. Йўқ, деган экан, Каъбага киргизишмабди. Чунки шундай муқаддас жойларга эътибор қилмаган киши Каъбанинг қадрига етармиди, дейишибди.

Ёзнинг саратонида булоқ ва чашма сувлари чанқовбосдигина эмас, ниҳоятда шифобахш эди. 30-йилларда водопровод суви келганда ҳам булоқдан ҳеч ким юз ўгирмади.

Раҳим МИРЗАЕВ, 1945 йилдан КПСС аъзоси, меҳнат ветерани:

— Мен 1940 йилдан шу бозордаги ошхона, ресторанларда ишлайман. Булоқ сувларини қайнатиб чой дамласангиз янада хушбўй бўларди, овқатга маза кирарди. Ҳозирги водопровод сувини қайнатмай ичсангиз чанқовингиз босилмайди. Булоқ сувларининг хосияти бор эди. Бирор киши ўша сувдан ичиб касалланганини эшитган эмасман. Шифо топганларга эса ўзим жуда кўп марта гувоҳ бўлганман...

Ҳотам АБДУРАСУЛОВ, Улуғ Ватан уруши ветерани, 13-ҳаммом директори:

— Бозор ўртасидаги шу ҳаммомни Кўкалдош мадрасаси ёшига тенглаштиришади. 40-йилларгача ҳаммомда ер ости, аниқроғи, чашма ва булоқ сувлари ишлатиларди. Ҳали-ҳали эсимда: офтоб ёки баъзи тери касалликларини даволаш учун табиблар Жангоб булоқлари сувини тавсия этишарди. Уларга махсус хона ажратилган бўлиб, сув билан даволашарди...

Булоқ ва чашмалар ҳақидаги биттагина саволимиз кишиларнинг қалбини чертиб, жунбушга келтирди.

Хўш, ўша мусаффо булоқ ва чашмалар қаёққа кетди? Нега уларнинг кўзи бекитиб ташланди? Тошкент оби-ҳаётини тирилтириш мумкинми? Жангобнинг бу аламли дардига ким қулоқ солади?

Ана шу саволларга жавоб топиш мақсадида бозорда 40—50 йилдан буён қоровуллик, фаррошлик ва сотувчилик қилаётган кексалар билан суҳбатимизни давом эттирдик. Уларнинг гувоҳлик беришларича, булоқлар баъзан ер юзасига отилиб чиқмоқчи бўлгандай магазин ёки ошхоналарнинг у ер-бу еридан бетон полларни намлар, баъзи бурчаклардан сув сизиб чиқар экан. Ана шу ер ости табиий фавворасидан қутулиш учун баъзи ҳакамлар Ғ. Ғулом метроси қурилаётган жойдаги ҳамда «Спартак» стадиони ён бағридаги булоқ сувларини чиқинди қувурлари—канализацияга буриб юборишибди.

Эски жува даҳасининг кексалари ҳам, баъзи билимдонлари ҳам «Ҳали кеч эмас, булоқлар кўзини очиш, чашмаларни тиклаш мумкин», демоқдалар. Шундай экан, ҳар қатра сувни тўтиё деб билган халқимизнинг бу ҳаққоний талаби нега эътиборсиз қолаяпти? Биллур чашма ва булоқларимиз қадри шу қадар хор бўлдимики, улардан ўзи оқиб чиқаётган сув чиқиндилар қувурига буриб юборилаяпти? Ва ниҳоят, шифобахш таърифи ўша пайтлардаёқ Маккаю Мадинагача етиб борган бу оби-ҳаёт манбаларига ким жон бахш этади?

Ҳа, Жангоб дардини тинглайдиган пайт келди!

С. ШАМСИДДИНОВ.

Шахсий фикр

Дўппи

ҲОЗИРГИДАЙ эсимда. Тошкент ҳграмстудиясининг ўша пайтдаги директори Носир ака Васлиев даврада қизиқ бир гапни айтиб қолди:

— Хорижда ҳам ўзбегимни учратсам, унинг бошига қараб, диёримизнинг қайси бурчагидан эканлигини айтиб бероламан.

— Бошига қараб? Ахир, уларнинг пешонасига бу киши фалон область ёки шаҳардан деб ёзиб қўйилмаганку, — ҳайрон бўлдим мен.

— Бошига, тўғрироғи, бошидаги дўппига боққин, ука. Дўппига ҳаммамизнинг адресларимиз битиб қўйилган...

Мундоқ ўйлаб қарасам, дўппида гап кўп экан. Аввало, у чеҳрага латифлик бахш этувчи либосгина эмас, айни дамда халқимизнинг миллий фахри ҳамдир. Ҳатто энг салобатли анжуманларда ҳам ўзбекнинг дўппида ўтиришини Иттифоқимиз қардош оиласи аъзоларининг ҳаммаси билишади. Дўппимизнинг яна бир эзгу хислати ҳам бор: ленинободлик машҳур Ҳожи қизиқнинг таъбири билан айтганда ўзбек ва тожик халқларининг қадимий дўстлиги бир дўппи остида қарор топган, қўшиғи-куйи ҳам, уйи-тўйи ҳам, басти-бўйи ҳам, орзу-ўйи ҳам ўхшашликда мутлақо фарқсиз бўлган бу икки халқни то гапирмагунча дўппи остида пайқаб олиш асло мумкин эмас. Шунинг учун ҳам тожикистонлик машҳур сўз устаси дўппини халқларимизни ўз бағрига олган дўстлик кошонасининг нақшин қуббасига қиёслайди.

Биз юртимизга келган азиз меҳмонларимизга энг нодир буюм сифатида дўппи ҳадя қиламиз. Четга сафаримизда бошга дўппини қўндириб, обидаларни томоша қиламиз, мезбонларнинг бизга суқланиб боқишаётганини кўриб, фахр туйғулари денгизига ғарқ бўламиз. Аммо ўз уйимиздачи?

Афсуски, айримлар, ҳатто юксак билим ва маданият соҳибларидан баъзилари ҳам шу бош кийимга «ўтмиш либоси» деган нуқтаи назарда эканликлари сир эмас. Акс ҳолда йирик шаҳар кўчаларида, идораларда дўппилик кишини учратиш мушкул эканлигини қандай изоҳлаш мумкин? Ахир, шифокорларимиз дўппининг иссиққа қалқон, бошга роҳати жон эканлигини айтишганку!

Энг ачинарлиси шундаки, мана бир неча ўн йиллардан буён у азадорлар либосига ҳам айланиб қолаяпти. Агар остонада бошига дўппи кийиб, тўн устидан белбоғ ўраган кишини кўриб қолсак, ҳайрон бўлиб, «не, кимингиз қазо қилди» деб сўрайдиган бўлиб қолганмиз. Бунинг сабаби шундаки, қиз ва келинларимизга миллий зеб бериб турадиган ироқи дўппилар, нақшиндор камзуллар, яктаклар, мўйна ва сур телпаклар қаторида мотам либослари ҳам музейларга кўчиб кетди.

А. НУРМАТОВ.

Ечимга маҳтал муаммо

Мардикор бозори, қайдасан?

Бу ер — шаҳримизнинг транспорт қатнови ниҳоятда катта участкаларидан бири. Бунинг устига эрталабки тиғиз соатлар, ҳамма ишга шошаяпти. Шундай бўлса-да ҳайдовчилар шу ерга келганда ҳамиша хушёрликни оширадилар. Чунки ҳар кунги «Қувғин»лик пайтида бу ерда тасодифлар ҳам рўй бериб туришини машина эгалари яхши билишади. Лекин тормоз тепкилари остидан чиқаётган «ғийқ-ғийқ» овозлари барибир тўхтамаяпти. Ҳар гал шиналар сирпаниб тўхташидан тарқалган қўрқинчли садо йўловчилар юрагини така-пука қилиб юборяпти.

Милиция ходимларидан бири бизга хўмрайиб тикилди-да, қўлимиздаги папкани, уст-бошимизни кўриб, шу ердаги кексалардан бирига гап қотди:

— Нима қилиб турибсиз бу ерда, бобой?

— Картошка харид қилдим, мана кўринг...

Сержант ҳафсаласизлик билан қўл силтаб бекатдан узоқлашди. Октябрь район ички ишлар бўлимининг бошқа ходимлари ҳам майда қадам билан ўз участкалари томон йўл олишди, улар кетидан маъмурий орган ходимларининг махсус «Нива» машиналари аста-секин ўринларидан қўзғалишди...

Ҳар ер-ҳар ерда қўлларига пайванд чўп, ранда, дастаси кесик кетмон ушлаб олган усталар оҳиста ўрнидан туриб, яна бекатда тўплана бошлашди. Уларнинг кўпчилиги студент ёшлар. Ўқишдан бўш пайтларида бу ерга келишган. Элланмалар орасида турли касб эгалари — инженерлар, завод ишчилари, педагоглар, отпускага чиққан турли корхона ва ташкилотларнинг ходимлари ҳам бор.

Ёшлар даврасида суҳбатлашдик. Кимлигимизни билгач, улар бири олиб, бири қўйиб, ёниб-куйиб гапга тушиб кетишди. Тошкент политехника институтининг энергетика факультети студенти **Йўлдош Азимов**:

— Ёлғиз онам бор. У бетоб бўлиб қолганлиги учун бир ҳафта қишлоққа кетган эдим. Оқибатда айрим фанларни ўзлаштиролмай стипендиядан маҳрум бўлиб қолдим. Ёшман, баъзан бўшман, кучим етарли. Уч-тўрт сўм ишлаб ўзим ҳам тирикчилик ўтказаяпман, ёлғиз онамга ҳам ёрдам бераяпман. Лекин биз доим милиция қўлига тушишдан чўчиб юрамиз. Эшитишимча, милиция ходимлари ушлаганларни аллакимларнинг томорқаларига олиб бориб текиндан-текинга ишлатишар эмиш. Бизлар ўғри ёки текинхўр эмасмиз. Билак кучи, бел қуввати эвазига топган озгина пулимиз она сутидай ҳалол-ку, ахир!

— Гидромелиорация техникуми талабаси **Зафар Тошмуродов**:

— Оилада тўққиз фарзандмиз, укаларим ёш. Ота-онам менга моддий ёрдам беришга ожиз. Ўқишимни давом эттиришим учун ҳафтада 1—2 кун шу ерга келишга мажбурман. Аммо органнинг ходимлари ҳаммани битта қарич билан ўлчайди. Ҳеч қаерда ишламай, ўқимай юрган текинхўрлар ҳам бор. Улар бир четкада қолиб бизга ёпишишади. Ўтган йили мен билан яна икки ёш йигитни милиция ходимлари ушлаб, далада супурги йиғиштиришга мажбур этишди, иш ҳақи тугул, лоақал овқат ҳам беришмади.

Тошкент районидаги Ленин номли колхоз аъзоси **Шавкат Бойжонов**:

— Яқинда болаларимнинг онаси вафот этди. Маъракалар билан овора бўлиб, томорқамга қарай олмаяпман. Баҳор эса кутиб турмайди, картошка экиш учун бир-икки ёшлардан ишга таклиф қилгани келувдим. Милиция ходимларидан қўрқиб, ёлланма ишчилар гоҳ у ёққа қочишади, гоҳ бу ёққа бекинишади. Деҳқон вақтини биласиз, ҳозир жуда зиқ. Ёлланма ишчиларни бир ташкилотга бирлаштириб уларга қонуний ҳуқуқ бериб қўйишса бўлмасмикин?

Дилшод Нуриллаев, дурадгор:

— Ўзим қурувчиман, қўлимда гулдай ҳунарим бор. Яқинда отпускага чиқдим. Бирор жойга бориб даволанишга ҳожатманд эмасман. Ишга ўрганган киши бир ҳафта ўтмасдан зерикиб қолар экан. Бунинг устига уззу кун кеннойингизнинг қош-қовоғига тикилиб ўтиравериш ҳам дилда ўти, белда кучи бор эркакка ярашмайди. Бировларнинг ҳожатини чиқарай, айни пайтда бола-чақа учун 3—4 сўм ишлай, деб бу ерга келсам, ҳар куни формадаги акаларимиз бизни олдига солиб қувлашади. Хўш, шахсий уй қураётган одамлар ишчи кучини қаердан топади, ахир?

..Узр, муҳтарам газетхон, бу норасмий бозордаги одамлар билан мулоқотимиз бироз чўзилиб кетди. Аммо шу атрофдаги тахминан минг нафарга яқин уста ва оддий ишчилар, студентларнинг ҳаммасида бир хил дард, яъни бозорни расмийлаштириш билан боғлиқ бўлган таклиф ва истакларига эътибор бермасликнинг ҳам иложи йўқ эди. Бизку, ҳалол меҳнати, пешона тери эвазига пул ишлаётган оддий ҳамшаҳарларимиз сўзларини диққат билан эшитдик. Бироқ уларнинг қатъий талаб ва таклифларига мутасадди ташкилотлардаги раҳбар ўртоқлар ҳам қулоқ солишармикан?

Абдулла НУРБЕК,
Дилибек МУРОДОВ.

«Ҳар куни хат ёзаман сизга, ойижон!»

АЗИЗЛАР, бу дардни кекса юрагим кўтариши мушкул бўлсада, ҳар қалай, кўзда нам, дилда ғам билан аянчли воқеаларни ҳикоя қилиб беришга мажбур бўлаяпман. Баённомамни онага аталган хатдан бошлай қолай:

«Ойижон, яна сизга мактуб йўллаяпман, қаердасиз, кимсиз, нега ҳолимдан хабар олмайсиз? Мени ташлаб кетганингизда ҳали гўдак эканман. Мана энди Сизга мактуб йўллайдиган даражага етиб қолдим. Бемалол ёзиб, бемалол ўқий оламан. Болалар уйида ҳамма нарса муҳайё: ейиш-ичиш, кийим-кечакдан камчилигимиз йўқ. Фақат Сизни соғинаман, ойижон. Кимсиз, қаердасиз, ёшмисиз, қаримисиз? Чеҳрангизни бир кўрсайдим. Ҳар куни сизга хат ёзаман, ойижоним! Кимлигингизни, лоақал адресингизни ҳам билмайман. Шундан кейин Сизга ёзган мактубимни ғижимлаб четга улоқтираманда, кўз ёшларимни мураббиялардан яшириш учун кўчага чиқиб кетаман.

Кўчада ойижонлар жуда кўп. Баъзилари мен тенги болаларни етаклаб олишган. Бежирим кийинган ёки чиройлироқ чеҳраларни кўрсам, улар орасидан сизни излайман, балки шудир менинг ойижоним, деб ўйлайман. Айримларининг орқасидан узоққача эргашиб бораман. Яна орқамга қайтиб, хонамга кираманда, аламимни йиғидан оламан. Шавкат деган синфдошим қиз болалар ўзи йиғлоқи бўлишади, дейди. Мен йиғлашни хоҳламайман, лекин негадир Сизни ўйласам, кўз ёшларим ўз-ўзидан оқиб келаверади.

Ойижон, балки адресимни билмассиз, 29-болалар уйидаманку, ахир. Сизни соғиндим, ойижон. Кўчадаги ҳамма болаларнинг оналари бор. Сиз нега мендан воз кечдингиз? Гуноҳим нима? Бир мартагина келинг, Сизни жуда-жуда кўргим келаяпти.

Қизингиз РАЪНО».

Ўксик кўнглим билан болалар уйи томон йўлга чиқдим. Қулоқларим остида онасини қўмсаб зор йиғлаётган мушфиқ Раънонинг овози эшитилгандай бўлди. Изтироб оғушида манзилга етиб келганимни ҳам сезмай қолибман. Омадни қарангки, остонада Раъно группасининг мураббияси Маликахоннинг ўзлари кутиб олдилар.

— Ҳаммасидан хабардормиз, — дея гап бошлади мураббия, — начора, гўдаклигидаёқ фарзандидан воз кечиб, аллақаёқларга гумдон бўлган, исми-шарифи ҳам, адреси ҳам номаълум онасига бечора қиз ҳар куни мактублар битади, кўнглини бўшатиб олгач, хатларни ғижимлаб ташқарига улоқтиради. Аччиқ ҳақиқатни айтайлик десак, мурғак қалбни жароҳатлаб қўйишдан чўчиймиз...

— Ҳа-а, сизларга ҳам оғир экан, — дедим бейхтиёр уф тортиб. — Қаердан ҳам пайдо бўлади бунақа болабезорлар, нима дейсиз, қизим? Она номига доғ тушираётган бу зотларни ҳам бирор она туққандир, ахир?

— Бу фожиаларнинг боши туғруқхоналарда, отахон — деди мураббия, Маликахон билан узоқ суҳбатлашдик Сўнгра неча ўнлаб болаларга оналик қилаётган бу олийҳиммат инсоннинг тавсияси билан 2-туғруқхона сари йўлга тушдим.

Ҳассамни дўқиллатиб кетарканман, мураббиянинг болабезор ота-оналарга қарши нафрат тўла сўзлари, баъзи гўдакларни ахлатхона, трамвай бекатлари ва хиёбонлардаги ўриндиқлар, хонадонларнинг остона元ларидан топиб олиб, тарбиялашаётгани ҳақидаги ҳикоялари вужудимда титроқ уйғотади.

Санданинг отаси Ашрапов ҳаёт. Афсуски у ўз қизини болалар уйига топшириб қўйиб, иккинчи хотинини ялаб-юлқаш, ўгай болаларини эркалаш билан овора. Наҳотки, ўз фарзандига ота ўз уйидан озгина жой, қалбидан жажжигина меҳр ажрата олмаса? Мирзааҳмедовлар эса ёлғиз фарзандларини болалар уйига элтиб бериб, эр-хотин иккови ялло қилиб айшини суриб юришибди. Чкалов номли завод ишчиси Собит Умаров ҳам ўгай она қутқуси билан кичкина Гулчеҳрани бағридан итқитиб ташлади. Денов кўчасидаги 13-уйда истиқомат қилувчи Муҳаррам Абдуллажонова гулдай ўғли Бахтиёржонни укасига раво кўрмай болалар уйига келтириб берибди.

Шу болалар уйидаги 173 нафар жажжи ўғил ва қизчалардан 80 фоиздан кўпроғининг ота-оналари номаълум, қолганлари эса бу ерда улар меҳрига зор бўлиб ўсишаяпти. Бир кун болалар катта бўлишар, улар ўз ҳаёт йўлини топиб кетишар, аммо ўша кунлар келганида гўдаклигида ҳолидан хабар олмаган падари бетафиқлар уларнинг юзларига қайси беҳаё кўз билан қарашар экан?..

Ҳали Маликахон «Фожианинг боши туғруқхоналар д а», деб бежиз айтмаган эканлар. 2 туғруқхона бош врачи Ноилахон Иброҳимова билан суҳбатлашар эканман, инсоннинг бу қадар тубанлашиб кетганлигига ақлим бовар қилмай қолди.

— Ҳомиладор аёлга ёрдам бериш бизнинг бурчимиз, — деди Ноилахон ҳазин овоз билан, — лекин туғишадию, фарзандларини ташлаб, ҳатто касалхона кийимида қочиб кетишади. Бизнинг рўйхатимиздаги исм-фамилиялар сохта бўлиб чиқади. Баъзи ёш жувонлар пул эвазига орамиздаги айрим баднафс врачларга кўксидаги норасидани махфий олдириб ташлатишади. Ахир, бу — пул бериб ҳали туғилмаган инсонни ўлимга маҳкум этишнинг ўзгинаси-ку! Шаҳримизда 12 та туғруқхона бор. Ўтган бир йилнинг ўзида 240 нафар она ўз фарзандларидан воз кечди.

Бейхтиёр хаёлга чўмаман: ҳатто тўрт оёқли жонивор ҳам гўдагини ёлғиз қолдирмайди. Фарзандини бекатларга зор қақшатиб ташлаб кетган онани жонзотга қиёслаб бўлармикин, бу хилдаги таққос жонзотга нисбатан адолатсизлик эмасмикин?..

Инсон фарзандини оёқ ости қилганлар гўдаклар уволига қолиши муҳаққақ, бундан кўнглингиз тўқ бўлаверсин. Аммо шу ерда бир фикрни ўртага ташламоқчиман. Болабезорликни, менинг назаримда ашаддий жиноят деб баҳоламоқ, фарзандларини ташлаб кетганларни ички ишлар органлари ёрдамида албатта излаб топиб, бу она ва ота то гўдак балоғат ёшига етгунча давлатга маълум миқдорда пул тўлаб туришларини қонунлаштирмоқ зарур. Чунки болабезорлар айшни сурсаю, харжи давлат ҳисобига бўлмаслиги лозим.

Донобувага Н. АБДУЛЛАЕВ ва Д. МУРОДОВ котиблик қилишди.

Жонажон Ватан бўйлаб

⊙ **ЛИПЕЦК ОБЛАСТИ.** Тахминан бир йил муқаддам Елец шаҳрида рус ёзувчиси И. А. Буниннинг жаҳонда ягона музейи очилди. Иван Бунин 1881 йилдан 1885 йилгача — Елец гимназиясида ўқиб юрган кезлари шу уйда яшаган эди.

СУРАТДА: Елецдаги уй-музей меҳмонхонасида. Шу ерда ёзувчининг Елецдан кейинги ҳаёти ҳақида ҳикоя қилувчи экспозиция намойиш этилмоқда.

⊙ **МОСКВА.** «Одиссея». «Нешнл джиогрэфик» журналида фотография санъати» кўргазмасидан ўрин олган ҳар бир асардан саргузаштлар ва кашфиётлар руҳи уфуриб турибди.

Кўргазмадан Миллий география жамияти (АҚШ)нинг машҳур журнали саҳифаларида эълон қилинган 250 дан зиёд суратлар ўрин олган. Мусаввирларнинг марказий уйида ўтган кўргазма ҳам ана шу журнал таваллудига бағишланди.

СУРАТДА: «Амазонканинг ҳайвонот ва наботот олами» туркумидаги суратлардан бири.

ТАСС фотохроникаси.

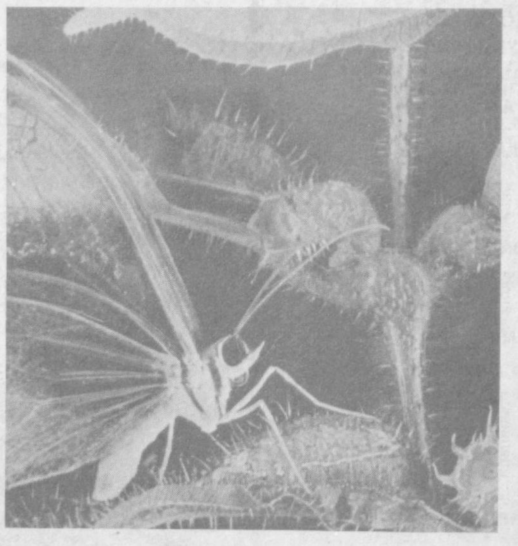

ТЕМИРЙЎЛЧИЛАР ДЕҲҚОНЛАРГА ЁРДАМ БЕРИШЯПТИ

Республика темирйўлчилари май ойининг биринчи кунларида қаттиқ совуқ бўлиши оқибатида зарар кўрган колхоз ва совхозларга ёрдам бериш учун планда кўзда тутилмаган кўп ишларни адо этдилар.

Май ойининг биринчи ўн кунлигидаёқ, планга қўшимча тарзда қарийб ўн минг тонна ўғит ортиб жўнатилди, химия заводларига қанча зарур бўлса, шунча ҳаракатдаги состав ўз вақтида етказиб берилди. Қуролларни иситиш ва шўр сувни тозалайдиган қурилмалар учун Ангрендан кўплаб кўмир жўнатилмоқда. Планга қўшимча тарзда қарийб 30 минг тонна кўмир ташиб берилди. Ёнилғи-мойлаш материаллари 20 минг тонна кўпроқ етказиб берилди.

Совуқ тушиши оқибатида темирйўлчиларнинг ўзи ҳам катта зарар кўрганларига қарамай шу ишлар адо этилди. Жумладан, 6 мингта рефрижератор вагон резервга олиб қўйилди. Чунки бу вагонлар сабзавот ташишга мўлжалланган, сабзавот эса нобуд бўлган эди. Бу планга ҳам, демакки, мингминглаб темирйўлчиларнинг маошига ҳам таъсир этади. Бунинг устига Душанбе бўлинмасидаги бир участкадаги йўлни сув уриб кетди. Оқибатда шошилинч ремонт ишлари бошланди.

Ҳатто ана шундай шароитда ҳам йўл коллективи планни камайтириш масаласини қўймаётганлиги эътиборга моликдир. Эртапишар сабзавотларни ортишда қолоқлик бор, албатта. Темирйўлчилар бошқа юкларни, жумладан қишлоқ қурилиши учун материаллар ташишни кўпайтириб, бунинг ўрнини қоплашмоқчи. Қовун-тарвуз ҳосили ҳам дуруст бўлса керак. Табиий офат оқибатида юк ортишда содир бўлган қолоқликка барҳам бериш учун Ўрта Осиё темир йўлининг кўпгина бўлинмалари ҳозир ғайрат билан ишламоқда.

(**ЎзТАГ мухбири**).

Турмуш чорраҳаларида

Бахт ўғриси

ХОЛИДА билан касалхонада танишиб қолдим. Мен бемор, у ҳамшира. Кўринишидан ўттизларга ҳам бормаган бу лобар аёл биринчи кунданоқ камтарлиги, ширинсўзлиги, хасталарга меҳрибонлиги билан қалбимда гул очгандек бўлди. Қорачадан келган, истараси иссиқ, пайваста қошлари, майин нигоҳлари жуда жозибали эди. Тез кунда қалин дугоналардек иноқлашиб кетдик.

Бир куни, кеча яримлаб қолган бўлса ҳам нимагадир ҳеч уйқум келмади. Секин коридорга чиқдим. Шу куни Холида тунги навбатчиликка келган бўлиб, столда нималарнидир ёзиб ўтирарди. Мени кўриб астагина сўради.

— Нега ухламаяпсиз, азизим?

— Уйқум келмаяпти-я...

— Дори берайми?

— Йўқ. Ёнингизда бир пас ўтирсам майлими?

— Келинг, ўтиринг, бемалол...

Дилкашлашиб ўтирарканмиз, гап айланиб хасталикка бориб тақалди-да, Холида «уҳ» тортиб:

— Менинг ҳам юрагим тез-тез безовта қилиб туради, — деди.

— Вой, даволанмайсизми? Эшитишимча бош врач ёрдамчиси Рустамжон сизнинг турмуш ўртоғингиз эканлар. У кишини яхши врач, юрак касалликлари бўйича мутахассис дейишяпти-ку.

— Ҳа, тўғри эшитибсиз, Рустам ака ўз касбининг устаси, аммо мени даволашни истамайдилар.

Мен Холиданинг бу гапларига ҳайрон бўлдим. Бир зумда хаёлимга бир неча савол келди, лекин унинг чеҳраси ғамгинлашиб қолганини кўриб гапни бошқа ёққа бурдим.

— Холидахон, болалардан нечта?

— Тўртта. Икки ўғил, икки қизим бор.

— Бахтли экансиз.

— Сизнинг назарингизда шундайдир. Мен бўлсам бахт нималигини ҳам билолмайман.

Унинг овози титраброқ чиқди. Қарасам чарос кўзлари ёшланипти. Нима қилишимни билмай қолдим. Сездим, шу топда ўксиб-ўксиб йиғлагиси келиб турарди. Иложсизликдан палатага кирмоқчи бўлиб ўрнимдан турдим-у, унга қараб:

— Кечиринг Холидахон, сизни ранжитиб қўйдим, — дедим.

— Йўғ-э. Шунчаки бахт тўғрисида гапирганингиз учун бир оз хўрлигим келди-да...

Очиғи, нима учундир Холиданинг нолиши ёқмади, кўнглимга келган гапни айтдим.

— Биласизми, аввало тўрт фарзандингиз бор экан, шунинг ўзи бир бахт. Ҳаётда Рустамжондек йигитни учратиш ҳам бир бахт. Шундай яхши касбингиз, ажойиб коллективингиз бор. Яна нима керак? Наҳотки ўз бахтингизни ўзингиз ҳис этолмасангиз? Мени кечирингу, сизни бундай ношукр деб ўйламагандим.

— Уйқунгиз келмаяптими?

— Нимайди?

— Илтимос, ўтиринг. Бир пасгина ўтиринг. Сизга ўзимнинг «бахтим» тўғрисида гапириб бераман. Зора зардоб тўлган юрагим сал бўшаса...

Истамайгина қайта ўтирдим.

— Мени ҳамма бахтли деб ўйлайди, — тақдирини ҳикоя қила бошлади у. — Майли, шундай ўйлаганлари маъқул. Аммо нимагадир сизга кўнглимни очгим келди... Уйдагиларнинг истаги билан жуда эрта, ўн етти ёшимда турмушга чиқдим. Ака-укалар орасида ёлғиз қиз бўлганим учун хасталаниб қолган онажоним мени тезроқ узатиш тараддудига тушдилар. Ўша пайтда саккизинчи синфни тамомлаб, уйимиз яқинидаги магазинда ишлаётгандим. Бирга ишлайдиган Саъдулла деган йигитдан уйимизга совчилар келишди. Кўп ўтмай тўйимиз бўлди. Яхши яшай бошладик, икки фарзандли бўлдик...

Бир куни ишимиз тугаши билан Саъдулла менга: «— Холидахон, сиз уйга кетаверинг. Мен дўстимникига тўйга боришим керак. Балки кечроқ қайтарман», — деди. Уйга кетдим. Ўша куни ҳаётимдаги энг бахтсиз куним бўлди. Кечқурун Саъдуллани кута-кута ухлаб қолибман. Эрталаб уйғонсам, келмапти. «Тўйда ётиб қолибди-да», деб ўйлаб ишга отландим. Магазинга етиб келганимда биз билан ишлайдиган Карим деган йигит дўкон олдида турган экан. Узоқдан кўринишим билан мен томон юрди.

— Салом, Холида опа... Саъдулла акам қанилар?

— Кеча тўйга кетган эдилар, келиб қоларлар.

— Биласизми, магазиннинг калити Саъдулла акамларда эди. Келсам эшик ичидан берк. Боятдан бери тақиллатяпман, жавоб йўқ.

Мен ҳайратда эшикка яқинлашдим, чиндан ҳам эшик ичкарисидан қулфланган. Ишончсизлик билан бўлса-да, тақиллатдим. Фойдаси бўлмади. Кейин ҳар эҳтимолга қарши милицияга хабар бердик, улар ёрдамида эшикни бузиб кирдик. Магазин ичида ҳеч ким кўринмасди. Ҳамма нарса жойжойида батартиб турарди. Биз савдо залини айланиб, омборга ўтдик. У ерга биринчи бўлиб кирган Карим остонадан ўтди-ю, ғалати бир овоз чиқариб ташқарига отилди. Милиция ходимлари тезлик билан ичкарига киришди. Уларга эргашиб мен ҳам кирдим-у, ҳайкалдек қотиб қолдим. Шифтда Саъдулланинг мурдаси осилиб турарди.

...Унинг ўлимини ҳар ким ўзича тушунди. Баъзилар магазинда камомад бўлган деса, яна бошқалар уйида бирор алам ўтганки, бечора жонига қасд қилган, дейишарди. Мен бўлсам, магазинда ҳеч қандай камомад йўқлигини, уйда ҳам оиламиз билан тотувлигимизни, уйдагилар уни яхши ҳурмат қилишганини билганим учун нима деб ўйлашга ҳам ҳайрон эдим.

Эримнинг ўлимидан кейин уйдагиларга, айниқса қайнанамга жуда ёмон кўриниб қолдим. Уларнинг назарида, ўғлининг ўлимига гўё мен сабабчидек эдим. Деярли ҳар бир ишимдан камчилик топадиган, арзимаган нарсадан жанжал чиқарадиган бўлиб қолишди. Бора-бора бу уйда ортиқча бўлиб қолдим. Онам оламдан ўтиб кетган, кичкинагина ҳовлида икки акам бола-чақаси билан яшар, у ерга боришнинг ҳам иложи йўқ эди. Баъзан дунё кўзимга қоронғу бўлиб кетар, Саъдулла акамга ўхшаб дунё билан хайрлашгим келар, аммо икки фарзандимни кўзим қиймас эди. Бунинг устига қайнанам борган сари зулмини оширарди.

Бир куни ишга кечикканимдан катта кўчага деярли югуриб чиқдим. Шошиб дуч келган машинани тўхтата бошладим. Аксига олиб машина тўхташи қийин бўлди. Бир «Жигули» машина кўринди. Уни тўхтатиб ўтирдиму, шофёрга магазинни очишга кечикаётганимни айтдим. Озгина юришимиз билан у менга қараб:

— Сиз ўша магазинда ишлайсиз-а? — деди.

— Ҳа.

— Мен сизни танидим, магазинга кирганимда кўргандим... Кечирасиз, исмингиз нима?

— Холида.

— Менинг исмим Рустам, мана танишиб ҳам олдик, — деди у.

Биз у ёқ-бу ёқдан гаплашиб магазинга етиб келдик. Шундан кейин кўпинча кўчага чиққанимда «тасодифан» унга дуч келадиган, у эса мени ишхонамгача олиб кетадиган бўлиб қолди. Гоҳо магазинимизга кириб келадиган ҳам бўлди.

Бир куни магазинни беркитишимиз олдидан Рустамжон кўринди. У-бу харид қилган бўлди-да, менга:

— Уйга кетасизми? — деди.

— Нимайди?

— Кетсангиз машинада олиб кетаман...

Бирга кетдик. Бир пас жимгина кетдик. Кейин бу жимликни у ўзи бузди.

— Биласизми, Холидахон, сизга бир гап айтмоқчиман, — деди у. — Бир оз ноқулай, аммо айтишим керак. Сизнинг икки фарзандингиз борлигини, эрингиз камомад туфайли жонига қасд қилганини биламан... Кечиринг бу гапларим учун. Мен касалхонада ишлайман. Врачман. Уйланганимга олти йил бўлди-ю, фарзанд кўрмадик, ажрашдик. Ҳозир у бошқага турмушга чиққан, битта қизчаси бор. Менинг пешонамга фарзанд кўриш битмаган экан... Келинг, сиз менга турмушга чиқинг. Болаларингиз болам бўлсин, бирга тарбиялаймиз, уларга отаси йўқлигини билдирмайман... Қалб илтимосим шу, Холидахон.

...Рустам акага турмушга чиқдим. Кейинчалик у кишининг илтимоси ва ёрдами билан ҳамширалар тайёрлайдиган курсни тугатдим. У ишлайдиган касалхонага ишга жойлашдим. Айтгандек, у менга меҳрибон дўст, болаларга яхши ота бўла олди. Орадан бир йил ўтиб ўғил кўрдик. Унинг шодлигининг чеки йўқ эди. Бу орада қайси бир беморга нотўғри диагноз қўйгани ва охири ёмон тугагани учун бош врач ёрдамчиси Абдураҳмон ишдан олиниб, ўрнига Рустам акам тайинланди. Абдураҳмон оддий врач бўлиб ишлай бошлади.

Биз яна бир қиз кўрдик. Рустам акам мени жуда ҳурмат қилар, тўрт болага ҳаддан зиёд меҳрибон эди. Дўстлари ҳам уни яхши кўришар, ҳурмат қилишарди. Фақат Абдураҳмонгина уни ёқтирмай қолганди. Рустамнинг арзимаган камчилигини одамларга қўшиб-чатиб гапирар, одамлар орасида уни обрўсизлантиришга ҳаракат қиларди. У Рустам акамни кўра олмаётгани яққол сезилиб турарди.

...Ўша воқеа ҳамон эсимда. Май байрами яқинлашаётган кунлар эди. Рустам акамнинг ҳамкасблари байрам шарофати билан йиғилиб ош қилмоқчи бўлишибди. Дилхиралик ўшанда бўлди. Ораларида ошни яхши дамлайдиган «ошпаз» ҳам бор экан. Ҳаммалари ош пишгунча у ёқ-бу ёқдан гаплашиб ўтиришибди.

Бу воқеани сизга Рустам акам айтиб берганларидек бир чеккадан тушунтираман.

Қарангки, ош сузиб келинди. Кўринишиданоқ ниҳоятда ўхшалгани билиниб турарди. Битта-битта олишди-ю, ошпазни мақтаб кетишди. Бир-бирларига гал бермай роса олқишлашди.

— Ҳа, ош ростдан ҳам зўр бўлибди. Лекин ош дамлашни бизнинг маликаи диломга чиқарган-да. Ҳар қандай қорни тўқ одам ҳам бир лаганини кўрдим демай еб қўяверади, — деди Абдураҳмон.

— Бизнинг пари ҳам ошни боплайди. Уни еган беморлар ҳам соғайиб кетади, — дея гапга қўшилди кимдир.

Шунда Рустам акам ўтирганларга қараб:

— Бизнинг хоним ҳам ошни шундай боплайдики, шу...

— Шошманг, Рустамжон, бошқалар мақтаса ҳам сиз мақтаманг ўша хониминигизни, — деди Абдураҳмон. У фурсатдан фойдаланиб Рустам акамдан ўч олмоқчи эди.

— Нега, бошқаларга мумкину, менга йўқми? Яхши ош қилишига шубҳа қиляпсизми? Гапимнинг исботи учун ҳаммангизни уйга таклиф қиламан.

— Йўқ, Рустамжон, гап ошда эмас. Агар менинг хотиним сизникидақа бўлса, мен ҳеч қачон уни мақтамаган бўлардим.

— Сизнинг хотинингиз бошқачароқ эканлар-да?

— Ҳар ҳолда сизникига ўхшамайди. Акс ҳолда у билан яшамаган бўлардим.

— Очиқроқ гапиринг. Мен ҳеч нарсага тушунмаяпман.

— Майли, қизиқтирса ҳали ўзингизга айтаман.

— Ҳозир айтаверинг. Бу ердагилардан беркитадиган сирим йўқ.

— Айтаверайми?

— Айтинг!

— Янглишмасам сиз Холидага уйланаётганингизда эри растрат қилиб ўзини осган, деган эдингиз шекилли?

— Хўш?

— Афсуски ундай эмас экан. У қимор ўйнаб, Салим деган йигитга Холидани ютқазгану, виждони қийналгандан ўзини осган экан. Унинг ўлимидан кейин Салим келиб Холидани олиб кетмоқчи бўлган, аммо у кўнмаган. Шунда қиморбоз дўқ уриб:

— Унутма, қаерда бўлишингдан қатъий назар, мен истаган пайтда қандай йўл билан бўлмасин учрашиб турасан, деган...

Холида ҳозир ҳам вақтини топиб, у билан учрашиб туради.

Рустам акам ҳеч кимга индамай, даврадан чиқиб кетибди. У уйга келганда ҳайрон қолдим. Ранглари ўчган, асабийлашганидан лаблари титрарди.

— Тинчликми? — дедим хавотирланиб.

— Ичкарига киринг!

Ичкарига кирганимизда у ўзини бир мунча босиб олган эди.

— Холида, биласиз мен сизни яхши кўраман. Ишонаман, аммо ҳозир бир нарсани аниқлаб олишим керак. Ростини айтинг, шунда иккимиз учун ҳам яхши бўлади. Фақат ростини.

— Нима гап ўзи?

— Айтинг-чи, Саъдулла сизни Салим деган йигитга қиморда ютқизгани ростми? Шу туфайли ўзини осганичи?

Мен Рустам акамдан бу гапларни кутмаган эдим. Бир зум қотиб қолдим. Кўз олдимда беихтиёр Салимнинг тиржайган совуқ башараси пайдо бўлди. Саъдулла фожиасининг номаълум сабабларини англагандек бўлдим. Бир куни у менга анчагина пул келтирган, аммо қаердан олганини айтмаган эди. Демак, ўша кезларда қиморга аралашган экан-да. Кейинчалик уйга Салим деган йигитни бошлаб келиб, дўстим деб таништирганди. Саъдулланинг янги таниши шу куни менга ғалати-ғалати қараб қўйганини сездиму, эътибор бермадим. Орадан икки-уч кун ўтиб у Саъдуллани чақириб келди. Уйда йўқлар, дедим. Шу пайт менга:

— Жонидан, сиз менинг хотиним бўлганингизда иккимиз жуда бахтли бўлардик, — деди.

Куйдирган калладек тиржайиб турган башарасига қараб кўнглим айнаб кетди.

— Аҳмоқ! — дедиму эшикни тарс ёпиб уйга кириб кетдим. Шу-шу у аҳмоқни қайтиб кўрмадим. Орадан ҳеч қанча ўтмай Саъдулла фожиаси рўй берди. Буларни Рустам акамга қандай тушунтирсам экан. Ёки... Шуларни ўйларканман, хаёлимни Рустам акамнинг:

— Мен сиздан жавоб кутяпман! Шундай бўлганмиди ахир?! — деган қаттиқ овозидан чўчиб тушдим. У киши тиғизига олди. — Гапирсангиз-чи, у сизни Салимга ютқазганмиди?

— Эҳтимол...

— Сиз ҳозир ҳам Салим билан учрашиб турасиз-а, шундайми?

— Нималар деяпсиз?! Ўша аҳмоқ Салимни умримда фақат икки марта кўрганман. Уни дўстим деганди. Ҳатто таъзиясига ҳам келмади.

Рустам акам жаҳл билан юзимга бир тарсаки урди ва менга қараб биринчи марта бақирди:

— Мен ростини сўраган эдим. Сен алдадинг! Бугундан бошлаб иккимиз ҳам бир-биримиз учун ўлганмиз. Мен фақат болалар учун яшайман, — шундай деди-ю, шитоб билан хонасига кириб кетди. Мен ўксиб-ўксиб йиғлайвердим, йиғлайвердим, кўзларимда ёш қолмади.

Холида умр ҳикоясини шундай тугатди...

...Мен деразадан юлдузлар чаманига қарадим. Маълумки, гулзору-экинзорда бегона ўт кўринса юлиб ташланади. Биров ўғирлик билан ушланса жазоланади. Аммо Абдураҳмонга ўхшаш зиёли, оқ-қорани таниган бахт ўғриларига нега жазо йўқ, деб ўзимча юлдузларга савол бераман, афсуски, юлдузларнинг забони йўқ, бунга улуғ хилқат — Инсон жавоб беради.

Моҳира **МАМАДАЛИЕВА**.

Турфа олам

ТРАНЗИСТОРЛАР САЛТАНАТИ

Белградлик нашриёт хизматчиси В. Йокетичнинг квартирасидаги барча жавонларни транзисторлар эгаллаган. Ҳозир унинг тўпламида 231 та транзистор бор. Уларнинг орасида митти пианино, футбол тўпи, «Мальборо» сигаретининг пачкаси, қадимги соатлар шаклида ясалган приёмниклар ҳам оз эмас.

ШИРИНПАЗЛАР КОНКУРСИ

Голландиянинг Амстердам шаҳрида ширинпазларнинг анъанавий конкурси бўлиб ўтди. Ҳаммаси бўлиб экспертлар ҳукмига 320 дан зиёд тортлар, пирожное ва ширин сомсалар ҳавола этилди. Махсус жюри ғолибни аниқлади — гаагалик қандолатчи Уле Геберман ҳурмат шоҳсупасининг энг юқори поғонасига кўтарилди. У бош совринлар — тилла суви юритилган кумуш пичоқ ва торт узатиладиган куракчага сазовор бўлди. 11 нафар қандолатчининг пишириқларида эса қанд миқдори кўпайиб кетганлиги аниқланди. Жюри уларга нисбатан қаттиқ ҳукм чиқарди: шартни бузганлар шу ернинг ўзида, ҳамманинг кўз олдида ўзлари тайёрлаган маҳсулотни истеъмол қилишлари керак эди. Тўғри, бундай жазодан пул жаримасини тўлаб қутулиб қолиш мумкин эди. Беш нафар қандолатчи ана шундай имкониятдан фойдаланди.

ОИЛАВИЙ ШИМ

Алабама штатининг Бирмингем шаҳрида истиқомат қилувчи Хелен ва Билл Уинерлар оиласида ғаройиб бир одат расм бўлган. Хелен ва Билл 1947 йилда ўзларининг кичкинтой фарзандларига сотиб олган жинси шимни кейинги авлодга мансуб барча болалар навбати билан кийишади. Бугунги кунга қадар ана шу шимни кийиб, йигирма бир бола катта бўлди, шимни эса ҳали ҳам бемалол кийса бўлади.

ОЁҚДАГИ ҲИСОБ-КИТОБ

Янги Гвинеяда яшайдиган баланте қабиласида оила бошлиғи бўлган эркак киши оила аъзоларининг сони нечта бўлса, шунча сомон ҳалқачаларни оёғига тақиб юради. Агар янги фарзанд туғиладиган бўлса, ҳалқачалар сони биттага кўпаяди, қариндошлардан бирортаси ҳалок бўлган тақдирда, эски ҳалқачалардан биттаси олиб ташланади.

ЧАКАНА ВА КЎТАРАСИГА

Франциянинг Лион шаҳрида истиқомат қилувчи Эрик Келли одатдан ташқари фирмага асос олди. Мазкур фирма ўз мижозларига... ғирт ёлғонни таклиф қилади. Айтайлик, сизнинг уйингизга меҳмон келмоқчи, аммо бу сизга маъқул эмас, ёки сиз бирор учрашувга боришдан бўйин товламоқчисиз. Марҳамат қилиб ана шу фирмага мурожаат қилишингиз мумкин. Келли фирмаси сизга бирор жўяли баҳонани ўйлаб топишда ёрдам беради.

ОЗИШНИНГ ФОЙДАСИ

Техаслик нефтчи миллионерлардан бирининг рафиқаси — Скайес хоним кутилмаганда семира бошлади. Ҳеч қандай парҳез ёрдам бермади. Шунда оила бошлиғи бу муаммо билан ўзи шуғулланишга қарор қилди. У хотинига озган ҳар 500 грамм вазни эвазига 5 минг доллардан пул тўлайман, деб ваъда берди. Ишлар дарҳол юришиб кетди. Скайес хоним бир неча ой мобайнида фақат мева ва сабзавотларни истеъмол қилиб, шарбат ичиш билан чекланди. У йигирма уч килограммга озганидан сўнг илгаригидек, яна хушқомат бўлиб қолди. Шу билан бир қаторда у банкдаги ўз маблағларини анча-мунча кўпайтириб олди.

НОГИРОНЛАР УЧУН ҚУЛАЙЛИК

«Агар «И» ҳарфли рўйхат номери бўлган машинага кўзингиз тушса, билиб қўйинг, бу демак ана шу автомобилни ногирон одам бошқараяпти», — деб хабар қилинади «Тоёта» фирмасининг реклама проспектида. Ана шу концерн ишлаб чиқарган янги моделдаги автомашиналар яқинда мамлакат кўчаларида пайдо бўлди. Автомобилнинг олдинги ҳар икки ўриндиғи ўзи ҳаракат қиладиган ногиронлар аравачасининг ўзгинаси. Машина ичидаги тугмачани боссангиз кифоя: саноқли секундлар ичида ўриндиқ-аравача автомобиль салонидан ерга тушиб, мустақил ҳаракат қилиши мумкин.

ТУТУНСИЗ СИГАРЕТЛАР

Венгриянинг «Энерг-Иннов» корхонасида зарарли моддаларни нафақат механик йўл билан, кимёвий йўл билан ҳам тутиб қоладиган сигаретларнинг янги фильтри яратилди.

Тамаки тутунида 800 хилдан зиёд турли кимёвий аралашмалар мавжуд. Уларнинг бир қисми анъанавий фильтрлар билан тутиб қолинади. Аммо улар онкологик хавфли аралашмаларни тутиб қолишга қодир эмас. Венгриялик мутахассислар яратган фильтр қумоқланган ўсимликлар экстрактидан иборат бўлиб, у тамаки тутаганида ҳосил бўлувчи қатор газсимон аралашмаларни зарарсизлантиришга қодир.

Боғда санъаткорлар

Шаҳримизнинг М. Горький номли маданият ва истироҳат боғи дам олиш кунлари янада гавжум бўлиб бормоқда. Яқинда бу ерда Тошкент областъ, Калинин район, Иваново совхозининг «Саодат» фольклор ансамбли ва «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси Маданият уйининг «Курра оҳанглари» ансамбллари томошабинларни ўзларининг санъатлари билан хушнуд этдилар.

Шаҳримиз яқинидаги Калинин районида «Саодат» ансамблининг ташкил топганига ҳали ҳеч қанча бўлгани йўқ. Лекин коллектив ўз репертуарини анчагина бойитди. Ш. Орипов раҳбарлик қилаётган бу ансамблда 20 дан зиёд хизматчи аёллар иштирок этишмоқда. Коллективнинг энг кекса қатнашчиси Шарофат ая 83 ёшни қаршилаган бўлишига қарамай халқ рақсларини маромига етказиб ижро этиб келмоқда.

«Курра оҳанглари» ансамбли 10 йилдан буён «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасининг Маданият уйи қошида фаолият кўрсатиб келмоқда. Мазкур коллективда 5 ёшдан 25 ёшгача бўлган 200 дан зиёд ёшлар бор. Ансамблга Р. Ихсанов раҳбарлик қиляпти. Коллектив халқ ижодиёти II Бутуниттифоқ фестивалининг лауреатидир. Ансамбль СССР ва дунё халқларининг рақсларини, қўшиқларини ижро этиб келаётир. 1986 йил коллектив аъзолари Болгариянинг Хасково округига таклиф қилиниб, у ерда ҳам ўз санъатларини намойиш этиб, олқишларга сазовор бўлишди. Ўтган йили ёшлар «Санъат байрами»—88 кўрик-конкурси лауреати бўлдилар. Шу кунларда ансамбль программаларидан замонавий бал рақслари ва брек усулидаги ўйинлар ўрин олган.

Ҳ. ЮНУСОВ.

Шеър ва қўшиқ кечаси

Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институти талабалари «Саодат» журналининг ижодий ходимлари билан учрашдилар. Учрашувда «Саодат» журналининг бош муҳаррири, Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти лауреати шоира Ҳ. Худойбердиева, бош муҳаррир ўринбосари С. Маҳмудова, шоира Санобар Фахриддинова талабаларни қизиқтирган саволларга батафсил жавоб беришди. Сўнгра мушоира бошланди. Ҳалима Худойбердиева ўзининг янги шеърларидан ўқиб берди. Музика факультетининг талабалари дилрабо куй ва қўшиқлари билан йиғилганларни хушнуд қилдилар.

Н. **РАИМОВА.**

Маданият хабарлари

«УНИ ҚАРА-Я!»

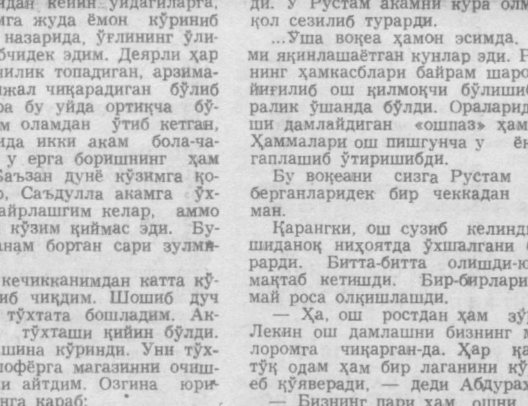

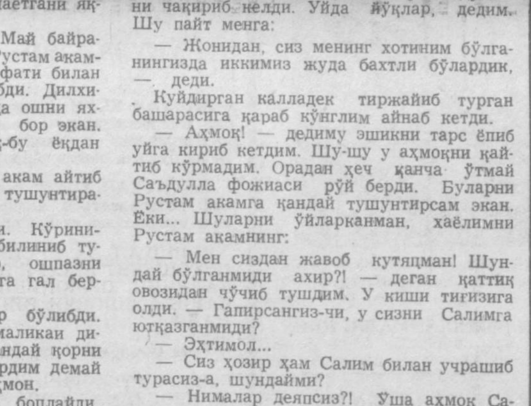

«Ўзбекфильм» киностудияси қошидаги мультфильмлар бирлашмаси йил сайин хилма-хил, турли мавзуда қувноқ, сермазмун фильмлар ишлаб чиқармоқда. Мультипликация усталари тез кунда яна бир янги мультфильмни кичкинтойларга тақдим этади. «Уни қара-я!» деб номланган ушбу мультфильм сценарийсини Гусев ёзган, П. Амиров эса режиссёрлик қилган.

Икки қаҳрамон, яъни ўрдакча билан жўжа ер юзи бўйлаб саёҳатга отланишади. Улар саёҳат чоғида кутилмаган воқеаларга дуч келишади, жуда кўп жониворлар билан танишадилар, гўзал боғларда бўлишади, у ерда пишиб ётган турли хил меваларни кўришади. Уларнинг кўрган-билганлари атрофларидаги жой эканини ўзлари ҳам сезишмайди. Чунки улар жуда ҳам кичкина эдилар-да.

Бу мультфильм кичкинтойларга яхши совға бўлажагига шубҳа йўқ.

М. **МУҲИТДИНОВ.**

СУРАТЛАРДА: янги мультфильмдан лавҳалар.

В. Бахтиев фотолари.

Муҳаррир ўринбосари
С. Б. ЁҚУБОВ.

Тошкент шаҳар кинофильмлар прокати идораси

1989 ЙИЛ 1—2 ИЮНЬ КУНЛАРИ

Тошкент шаҳри кинотеатрларида
БОЛАЛАРНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ КУНИГА БАҒИШЛАНГАН

тематик фильмлар намойишини ўтказади

ЛИСУНОВ НОМЛИ КИНОТЕАТРДА
«ИРКИТ ЎРДАКЧА — ИНСОН ФАРЗАНДИ».

«ЧАЙКА» КИНОТЕАТРИДА
«РОССИЯ КОЛУМБЛАРИ».

«НУКУС» КИНОТЕАТРИДА
«БИР ҚАДАМ, ИККИ ҚАДАМ...».

«ТИНЧЛИК» КИНОТЕАТРИДА
«ИҚТИДОРЛИ БОЛАЛАР».

«МОСКВА» КИНОТЕАТРИДА
«ФЛОРИЧАТА».

«ЎЗБЕКИСТОН ССР 25 ЙИЛЛИГИ» КИНОТЕАТРИДА
«ИНСОНДАГИ ИНСОНИЙЛИК».

«ВАТАН» КИНОТЕАТРИДА
«ЎРМОН МЕТЕОСТАНЦИЯСИ».

ТОШКЕНТ ШАҲАР КИНОФИЛЬМЛАР ПРОКАТИ ИДОРАСИ.

Ёзги таътил—қувноқ дамлар!

Одатда биз фарзандларимиз билан дам олишимизни олдиндан режалаштирамиз, бу йил мамлакатимизнинг қайси бурчагини зиёрат қилишимизни «оилавий кенгаш»да ҳал қиламиз.

Ҳурматли ота-оналар! Агар фарзандларингизни ёзги таътилда қаерга юборишни ҳали ҳал этмаган бўлсангиз, Тошкент саёҳат ва экскурсия йўлланмаларини сотиш бюроси сиз танлаб олишингиз учун қуйидаги маршрутларни

таклиф қилади

Красногорскка (Москва области) — 8 июндан 12 июнгача
6 июндан 10 июнгача
4 августдан 8 августгача — баҳоси 210 сўм;
Оржоникидзега (Шимолий Кавказ) — 9 июлдан 19 июлгача
14 июндан 24 июнгача
30 июлдан 9 августгача — баҳоси 378 сўм;
Новгородга — 3 июлдан 7 июлгача — баҳоси 216 сўм;
Николаевга (Одесса) — 26 июлдан 4 августгача
5 августдан 15 августгача
Реутовга (Москва) — 23 июндан 27 июнгача
21 июлдан 25 июлгача — баҳоси 208 сўм.

Путёвка қийматига ҳар икки томонга самолётда бориб-келиш, овқатланиш, жойлашиш, экскурсия хизмати харажатлари киради.

Барча масалалар бўйича қуйидаги адресга мурожаат қилинг: Навоий кўчаси, 69-А, метронинг «Пахтакор» станцияси. Телефон 44-11-90.

САЁҲАТ ВА ЭКСКУРСИЯ ЙЎЛЛАНМАЛАРИНИ СОТИШ БЮРОСИ.

КАСБ ТАНЛАЙМИЗ!

Ҳайдовчи бўламан...

Трамвай ҳайдовчилари тайёрлайдиган 5 ойлик курсларга ўқиш ниҳоясида имтиҳон топшириш пайтигача 20 ёшга тўладиган йигит ва қизлар, троллейбус ҳайдовчилари тайёрлайдиган 6 ойлик курсларга эса ўқиш ниҳоясида имтиҳон топшириш пайтигача 21 ёшга тўладиган йигит ва қизлар қабул қилинади.

Ўқиш Тошкент трамвай-троллейбус ишлаб чиқариш бошқармаси ва 23-ўрта ҳунар-техника билим юрти базасида ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда олиб борилади.

Ўқувчиларга ҳар ойда 70 сўмдан стипендия тўланади ва электр транспортида бепул юриш гувоҳномаси берилади.

Ҳайдовчининг ойлик маоши — 280—300 сўмдан иборат. Шунингдек, жамоатчилик назоратини бажарганлиги учун ҳайдовчига олинган жарима пулининг 75 фоизи берилади.

Ёлғиз кишилар ётоқхона билан таъминланадилар.

Маълумотлар олиш учун Тошкент трамвай-троллейбус ишлаб чиқариш бошқармасининг қуйидаги адресдаги кадрлар бўлимига мурожаат қилинг: Тошкент шаҳри, 700000, Широкая кўчаси, 6-уй. Телефон: 33-58-71.

Трамвай-троллейбус ишлаб чиқариш бошқармаси.

«Союзреклама» Бутуниттифоқ ишлаб чиқариш бирлашмасининг Ўзбекистон реклама ишлаб чиқариш корхонаси.

ЎҚИШГА МАРҲАМАТ

В. П. Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси базасидаги

8-ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

ҚУЙИДАГИ ИХТИСОСЛИКЛАР БЎЙИЧА

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

УЧИШ АППАРАТЛАРИНИНГ ЙИҒУВЧИ СЛЕСАРИ, МЕХАНИКА ЙИҒУВ ИШЛАРИ СЛЕСАРИ, САНОАТ АСБОБ-УСКУНАЛАРИ РЕМОНТИ СЛЕСАРИ, СОНЛИ ПРОГРАММА БИЛАН БОШҚАРИЛАДИГАН СТАНОКЛАРНИНГ ОПЕРАТОРИ, ТОКАРЬ, ФРЕЗЕРЧИ, КЕНГ ПРОФИЛДАГИ СТАНОКЧИ.

ЎҚИШГА 8-10 СИНФ МАЪЛУМОТИГА ЭГА БЎЛГАН ЙИГИТ-ҚИЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

8-синф маълумотига эга бўлганлар учун ўқиш муддати — 1 — 2 — 3 йил.

1—2 ЙИЛЛИК ТАЪЛИМ ГРУППАЛАРИГА ҚАБУЛ ҚИЛИНГАН ЎҚУВЧИЛАРГА ДИПЛОМ ВА КАСБ ҲАҚИДАГИ ҲУЖЖАТ БЕРИЛАДИ.

Ўқиш ўзбек тилида олиб бориладиган группалар ҳам мавжуд.

2-3 йиллик таълим группаларига қабул қилинган ўқувчилар озиқ-овқат ва кийим-бош билан таъминланадилар.

ЎҚИШНИ ТАМОМЛАГАЧ, УЛАРГА ТУГАЛЛАНГАН ЎРТА МАЪЛУМОТ ҲАҚИДАГИ ВА КАСБ ЭГАЛЛАГАНЛИК ҲАҚИДАГИ ҲУЖЖАТ ТОПШИРИЛАДИ.

Бир йиллик таълим группаларига кирган ўқувчиларга ойига 65 сўм стипендия тўланади.

Ишлаб чиқариш практикаси даврида ҳамма группаларнинг ўқувчиларига стипендия сақланган ҳолда иш ҳақининг 50 проценти тўланади.

ЎҚИШ ДАВРИ УМУМИЙ МЕҲНАТ СТАЖИГА ҚЎШИБ ҲИСОБЛАНАДИ.

Билим юртида спорт секциялари, бадиий ҳаваскорлик, авиамоделчилик, радио ва фото тўгараклар ишлаб турибди.

Билим юртини «яхши» ва «аъло» баҳоларга тамомлаганларга техникум ва олий ўқув юртларининг кечки ва кундузги бўлимларига ўқишга киришлари учун йўлланма берилади.

БИЛИМ ЮРТИНИ ТАМОМЛАГАНЛАР В. П. ЧКАЛОВ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ АВИАЦИЯ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИДА ИШ БИЛАН ТАЪМИНЛАНАДИЛАР.

Ўқишга кириш учун қуйидаги ҳужжатларни топшириш шарт: маълумот ҳақидаги ҳужжат, туғилганлик ҳақидаги гувоҳнома (паспорт), яшаш жойидан справка, ота-онасининг ишхонасидан справка, медицина справкаси, мактабдан характеристика, 6 дона фотосурат (3х4, 4х5 см).

Билим юрти адреси: 700128, Тошкент шаҳри, Октябрь райони, Усмон Юсупов кўчаси, Авиация проезди, 10-уй (6, 10, 23-трамвайлар; 1, 4, 10, 14, 21-троллейбуслар; 17, 44, 48, 97-автобусларнинг «Ленинград» меҳмонхонаси» бекати). Телефон: 41-75-54.

49-ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

1989-1990 ўқув йилига

ЎҚИШГА ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Билим юрти 8 ва 10-синф ҳажмида маълумотли ёшларни қуйидаги мутахассисликлар бўйича тайёрлайди: карамелчи-конфетчилар, қандолатчи, химик-лаборант, сотувчи, ошпаз, холодильник асбоб-ускуналарини ремонт қилиш бўйича слесарлар.

Ўқиш муддати 8 синф маълумотидаги йигит-қизлар учун 3 йил. Улар ўқиш даврида тўлиқсиз давлат таъминотида бўладилар.

Ўрта маълумотлилар учун ўқиш муддати 1 йил. Уларга ҳар ойда 30 сўм стипендия тўланади.

Билим юртига Тошкент шаҳрида ва Тошкент областининг Калинин ва Тошкент районларида пропискада бўлган йигит-қизлар қабул қилинади.

ЎҚИШ ДАВРИ МЕҲНАТ СТАЖИГА КИРАДИ.
Ўқиш 1 сентябрдан бошланади.

Машғулотлар рус ва ўзбек тилларида олиб борилади.

Ўқишни битирувчилар булка-кондитер комбинатларига, «Ўртоқ» кондитер фабрикасига, «Тошпиво» ишлаб чиқариш бирлашмасига, «Ташплодоовощторг» ихтиёрига ишга юборилади.

Барча ўқувчиларга ишлаб чиқариш практикаси даврида маошининг 50 проценти ҳажмида ҳақ тўланади.

Билим юртида спорт секцияси, ВИА тўгараги ишлайди. Билим юртини муваффақиятли битирганларга олий ўқув юртларига имтиёзли равишда кириш учун йўлланмалар берилади.

Билим юртининг барча группаларига кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: директор номига ариза, туғилганлиги ҳақида гувоҳнома, маълумоти ҳақидаги ҳужжат (асли), турар жойидан ва ота-онасининг иш жойидан справкалар, таржимаи ҳоли, 286 формадаги медицина справкаси, 3х4 см. катталикдаги 8 дона фотосурат.

Адрес: 700080, Тошкент шаҳри, Ленин райони, Истиқбол кўчаси, 3-уй (15, 23, 45, 68, 171, 183-автобусларнинг «Қўйлиқ» бозори» бекати). Телефон: 90-36-69.

В. И. Ленин номидаги Тошкент электрон техника заводи базасидаги

39-ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

1989-1990 ўқув йили учун қуйидаги ихтисосликлар бўйича

Ўқувчилар қабул қилади

ҚИЗЛАР УЧУН: ярим ўтказгичли приборлар ва интеграл микросхемаларни йиғувчилар, электрон саноат приборларини синовчилар, электрон саноат техника контроли бўлими контролёрлари;

ЙИГИТЛАР УЧУН: технологик ускуналарни созловчилар, радиоэлектрон аппаратураларнинг монтажчилари, кенг профилдаги станокчи.

ЎҚИШГА 8 ВА 10 СИНФ ҲАЖМИДА МАЪЛУМОТЛИ ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИНИНГ КАЛИНИН, ОРЖОНИКИДЗЕ ВА ЯНГИЙЎЛ РАЙОНЛАРИДА ЯШОВЧИ ЙИГИТ-ҚИЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Ўрта маълумотлилар учун ўқиш муддати — 10 ой.

ЯРИМ ЎТКАЗГИЧЛИ ПРИБОРЛАР ВА ИНТЕГРАЛ МИКРОСХЕМАЛАРНИ ЙИҒУВЧИ, ЭЛЕКТРОН САНОАТ ТЕХНИКА КОНТРОЛИ БЎЛИМИ КОНТРОЛЁРИ, ЭЛЕКТРОН САНОАТ ПРИБОРЛАРИНИ СИНОВЧИ ИХТИСОСЛИГИ БЎЙИЧА ЎРТА МАЪЛУМОТЛИ ҚИЗЛАР УЧУН ЎҚИШ ГРУППАЛАР КОМПЛЕКТЛАШГАНДАН СЎНГ БОШЛАНАДИ.

Бу группалардаги ўқувчи қизлар ҳар ойда 77 сўм ҳажмида стипендия билан таъминланадилар. Ўқишни битирганларга эгаллаган касби бўйича малака берилганлиги тўғрисидаги диплом берилади.

8-синф ҳажмида маълумотлилар учун ўқиш муддати — 3 йил.

Ўқишни битирганларга ўрта маълумот олганлиги ва эгаллаган касби бўйича малака берилганлиги тўғрисидаги диплом берилади.

Ўқувчилар ўқиш даврида ҳар куни 3 маҳал бепул овқат билан, ишлаб чиқариш практикаси даврида эса ишлаб топган меҳнат ҳақининг 50 проценти билан таъминланадилар.

Ўқиш муддати узлуксиз меҳнат стажига қўшиб ҳисобланади.

БИЛИМ ЮРТИНИ АЪЛО БАҲОЛАР БИЛАН БИТИРГАНЛАР ОЛИЙ ЎҚУВ ЮРТЛАРИГА ИМТИЁЗЛИ РАВИШДА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИЛАР.

Билим юрти ўқувчиларни информация ва ҳисоблаш техникаси фани бўйича ўқитиш «КУВТ-86» ҳисоблаш машинасига, спорт базасига эга. Вокал-чолғу ансамбли, самбо секцияси, радио ва техника ижодкорлиги тўгараклари ишлайди.

Ўқишга кириш учун қуйидаги ҳужжатларни топшириш лозим: маълумоти тўғрисидаги ҳужжат, туғилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома ёки паспорт, 086/У формадаги медицина справкаси, турар жойидан справка, 8 дона фотосурат (4 та 3х4 см. ва 4 та 4х5 см. ҳажмида), ота-онасининг иш жойидан справка.

Билим юртини битирганлар база корхонасига ишга юбориладилар.

Мурожаат учун адрес: 700005, Тошкент шаҳри, Ленин райони, «Весна» кўчаси, 17-уй (5, 12, 26, 69 «э», 183-автобусларнинг «Узбум», 1, 5, 26-трамвайларнинг «Фоменко кўчаси» бекатлари). Телефон — 91-14-51.

Ўзбекистон ССР Халқ таълими министрлиги

ТОШКЕНТ ЭКСКАВАТОР ЗАВОДИ БАЗАСИДАГИ

17-ТОШКЕНТ ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

қуйидаги ихтисосликлар бўйича

ўқишга қабул қилади

Кенг профилдаги станокчи, рақамли программа билан бошқариладиган станокларнинг оператори, ярим автомат ва автомат машиналарида иш бажарувчи электр-газ пайвандчилар (пайвандлаш ишлари назоратчилари), **электр кўприк кранларининг кранчиси, механика-йиғув ишлари слесари, дурадгор** (қурувчи), **автослесарь (8-синф базасида);**

универсал токарь, электр-газ пайвандчи, ремонтчи-слесарь, механик-йиғув ишлари слесари (10 синф базасида).

Билим юртида группалар спорт билан шуғулланиш назарда тутилган ҳолда комплектланади.

Ўқишга киришда разрядли спортчилар алоҳида имтиёздан фойдаланадилар.

Билим юртига қабул қилинган ўқувчилар бепул овқат, спорт формаси ва кийим-бош билан таъминланадилар.

Ўқиш муддати 10 синф ҳажмида маълумотлилар учун —10 ой, 8 синф ҳажмида маълумотлилар учун — 3 йил.

Ишлаб чиқариш практикаси даврида ўқувчиларга ишлаб топилган меҳнат ҳақининг 50 проценти тўланади.

Билим юртини муваффақиятли тамомлаган ўқувчилар (битириб чиқувчиларнинг 10 проценти) политехника институти, ҳарбий ўқув юртларида, авиация техникумида ўқишни давом эттиришлари мумкин. Ўқиш аълочилари (автоҳаваскорлар тўгарагида иштирок этганлар) билим юртини тамомлагач касб ўрганиб чиқиш билан бирга қўлларига «С» категориядаги ҳайдовчи гувоҳномасини олишлари мумкин.

Билим юрти замонавий техника ускуналари билан жиҳозланган хоналарга эга. Музика ва қўшиқ ихлосмандлари бадиий ҳаваскорлик тўгаракларида машғул бўлишлари мумкин.

Билим юртида стадион-спорт зали мавжуд, спортнинг барча турлари бўйича секциялар ишлаб турибди.

Билим юртига кириб ўқишни хоҳлаганлар қуйидаги ҳужжатларни тақдим этишади: ариза, туғилганлик ҳақидаги гувоҳнома, маълумот ҳақидаги ҳужжат, яшаш жойидан ва ота-онасининг ишхонасидан справкалар, медицина справкаси, 6 дона фотосурат (4х5 ёки 5х6 см), ўқиш жойидан характеристика.

Бизнинг адрес: Тошкент шаҳри, Куйбишев райони, Содиқов кўчаси, 6-уй (4,5-троллейбусларнинг «Экскаватор заводи» бекати). Телефонлар: 68-68-74, 68-67-09, 68-67-08.

«ЎЗБЕККОНЦЕРТ»

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ СССР ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

31 МАЙ, 1—2 ИЮНЬ СОАТ 20.00 ДА

КУЛГИ КЕЧАСИ

ҚАТНАШАДИЛАР:

Тўртинчи қизиқчи ва аскиячилар республика кўрик-конкурси ва «ҚИЗИҚЧИ-89» конкурсининг лауреатлари:

Мирза ХОЛМЕДОВ, Ботир МУҲАМАДХЎЖАЕВ,
Обид АСОМОВ, Абдулла АКБАРОВ;

«Қизиқчи-89» конкурсининг дипломантлари:

Толиб ҲОЖИЕВ, Олим ЮНУСОВ,
Туйғун САЪДУЛЛАЕВ, Бахтиёр ЙЎЛДОШЕВ;

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист
Зиёда МАДРАҲИМОВА
ЛИРИК ХОНАНДА
Мавлуда ТУРДИЕВА

ПРОГРАММАНИ бадиий сўз устаси, тўртинчи қизиқчи ва аскиячилар республика конкурсининг лауреати Тўхтамурод АЗИЗОВ олиб боради.

ПОСТАНОВКАЧИ-РЕЖИССЁР: Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист, Ҳамза номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофотининг лауреати Абдурашид РАҲИМОВ.

Билетлар соат 14.00 дан сотилади.

ТЎЙЛАР МУБОРАК!

АВИАСОЗЛАР МАДАНИЯТ САРОЙИНИНГ
тўй тантаналарида маданий хизмат қилишга мослаштирилган ва замонавий репертуарга эга бўлган

«САМО» АНСАМБЛИ

БАХТ ВА ШОДЛИК ОҚШОМИНИ КЎНГИЛДАГИДЕК ЎТКАЗИШДА ХИЗМАТИНГИЗГА ТАЙЁР!

Ансамблни кассага пул тўлаш йўли билан тўйхонага таклиф қилишингиз мумкин.

Буюртмалар олдиндан ҳар куни соат 17.00 дан Маданият саройининг 2-қават, 90-хонасида қабул қилинади.

Бизнинг адрес: Авиасозлар шаҳарчаси, Лисунов кўчаси, Авиасозлар маданият саройи (15, 23, 48, 72, 154, 164-автобуслар; 3, 23-трамвайларнинг «Маданият саройи» бекати. Метронинг «Чкалов» станциясигача борилади).

Театр

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 30/V да **Отелло** (19.00), 31/V да **Севгига севги билан** (19.00).

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 31/V да **Прометей** (19.30).

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 30/V да **Майсаранинг иши** (19.30).

Кино

30 МАЙДА

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

Санъат саройи — «МАЙСАРАНИНГ ИШИ» (катта зал, 18.30, 20.40, ўзбек тилида), «СИНДБОДНИНГ ЕТТИНЧИ САЁҲАТИ», «МЕНИНГ ДУШМАНИМ» (кичик зал, 17, 20.00).

Чайка — «МЕНИНГ ДУШМАНИМ» (17, 19, 21.00).

Тошкент Советининг 50 йиллиги — «МЕНИНГ ДУШМАНИМ» (18, 21.30).

Ватан — «ТИМСОҲ ДАНДИ-II» (18.30, 20.45).

Москва — «ТИМСОҲ ДАНДИ-II» (18.30, 20.40).

ВЛКСМ 30 йиллиги — «КАЛХАТЛАР ЎЛЖАСИНИ БЎЛИШМАЙДИ» (17, 20.00).

Дружба — «ТИМСОҲ ДАНДИ-II» (17, 18.30, 20, 20.40).

Восток — «ТИМСОҲ ДАНДИ-II» (18.30, 21.00).

Қозоғистон —«ТОНГГИ ШОССЕ» (тоқ соатларда), «ТУБАНЛИКДА МУҲАББАТНИНГ БАҲОСИ ҚАНЧА?» (ҳужжатли фильм, жуфт соатларда).

Фестиваль (ёзги) — «МЕНИНГ ДУШМАНИМ» (22.00).

Хива (ёзги) — «ҚОРА ОЙНИНГ ЧИҚИШИ» (22.00).

31 МАЙДА

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

Санъат саройи — «МАЙСАРАНИНГ ИШИ» (катта зал, 11, 13.30, 16, 18.30, 20.40, ўзбек тилида), «СИНДБОДНИНГ ЕТТИНЧИ САЁҲАТИ», «МЕНИНГ ДУШМАНИМ» (кичик зал, 11, 14, 17, 20.00).

Чайка — «МЕНИНГ ДУШМАНИМ» (11, 13, 15, 17, 19, 21.00).

Тошкент Советининг 50 йиллиги — «МЕНИНГ ДУШМАНИМ» (10, 12, 14, 16, 18, 21.30).

Ватан — «ТИМСОҲ ДАНДИ-II» (11, 13.30, 16, 18.30, 20.45).

Москва — «ТИМСОҲ ДАНДИ-II» (11, 13.30, 16, 18.30, 20.40).

ВЛКСМ 30 йиллиги — «КАЛХАТЛАР ЎЛЖАСИНИ БЎЛИШМАЙДИ» (11, 14, 17, 20.00).

Дружба — «ТИМСОҲ ДАНДИ-II» (11, 12, 13.30, 14.30, 16, 17, 18.30, 20, 20.40).

Восток — «ТИМСОҲ ДАНДИ-II» (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00).

Қозоғистон —«ТОНГГИ ШОССЕ» (тоқ соатларда), «ТУБАНЛИКДА МУҲАББАТНИНГ БАҲОСИ ҚАНЧА?» (ҳужжатли фильм, жуфт соатларда).

Фестиваль (ёзги) — «МЕНИНГ ДУШМАНИМ» (22.00).

Хива (ёзги) — «ҚОРА ОЙНИНГ ЧИҚИШИ» (22.00).

АВТОМАТ-ЖАВОБ БЕРУВЧИ ТЕЛЕФОНЛАР:

Ўзбекистон ССР 25 йиллиги — 53-65-87
М. Шайхзода номли — 42-39-74
Ҳамза номли — 91-10-51
Нукус — 46-70-69
Искра — 39-14-59
Тинчлик — 58-34-88.

Ўзбекистон ССР Госснабининг
РЕСПУБЛИКА КОММЕРЦИЯ-АХБОРОТ МАРКАЗИ

фақат аҳолига, кооперативларга ва якка ҳолда меҳнат фаолияти билан шуғулланувчи шахсларга
ФОЙДАЛАНИЛГАН «ГАЗ-53», «ГАЗ-66», «ЗИЛ-131», «ЗИЛ-137», «УРАЛ-375Д», «ГАЗ-63» маркадаги автомашиналарни, кўчма буғ қозонларини, автоцистерналарни, автозаправка машиналарини ҳамда химикатлар, тикув ва трикотаж буюмлари, электротехника, приборлар ва бошқа маҳсулотларни

СОТАДИ

Заявкалар қуйидаги адресда қабул қилинади: 700038, Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 7-уй. Телефонлар: 44-06-52, 41-33-43, 41-09-93, 41-06-60.

ҲУРМАТЛИ ТОШКЕНТЛИКЛАР!
«068» ТЕЛЕФОНИ ОРҚАЛИ
таксофонларни тезликда ремонт қилиб бериш мақсадларида
ТАКСОФОНЛАРНИНГ ИШЛАШИ ВА УЛАРНИНГ АҲВОЛИ БЎЙИЧА ГРАЖДАНЛАРНИНГ АРИЗА ВА ТАКЛИФЛАРИНИ МАРКАЗЛАШГАН РАВИШДА ҚАБУЛ ҚИЛИШ ТАШКИЛ ҚИЛИНГАН.

Тезкор ремонт-хизмати ҳар куни соат 9 дан 18.00 гача, якшанба ва байрам кунларидан ташқари ишлайди.

«068» хизматига мурожаат қилган пайтингизда, марҳамат қилиб, таксофон номерини ва у жойлашган адресини аниқ кўрсатинг.

Тошкент шаҳар телефон алоқаси ва радиоэшиттириш ишлаб чиқариш бирлашмаси.

Қашқадарё область Нишон районидаги 12-ўрта мактаб томонидан **Мирзаев Холмамат Аширович** номига берилган Д-572403 номерли йўқолган

ЎРТА МАЪЛУМОТ ТЎҒРИСИДАГИ АТТЕСТАТ
БЕКОР ҚИЛИНАДИ

«Узгипроавтодор» давлат лойиҳа институти коллективи лойиҳа бош инженери А. А. Очиловга синглиси

Санталат ХУЖАЕВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ТОШКЕНТ оқшоми
Ўзбек ва рус тилларида мустақил равишда нашр этилади.

«Тошкент оқшоми»
(«Вечерний Ташкент») — орган Ташкентского горкома Компартии Узбекистана и городского Совета народных депутатов.
Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

РЕДАКЦИЯ АДРЕСИ:
700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Телефонлар: қабулхона—32-53-76; бўлимлар: партия турмуши ва совет қурилиши—32-57-84; экономика ва шаҳар хўжалиги —32-54-19; ижтимоий масала — 32-53-10; хатлар ва оммавий ишлар — 33-29-70; жамоатчилик редакцияси — 33-99-42, 32-53-66, 32-54-15; «Ташкентская неделя» рекламалар ва эълонлар — 33-81-42.

Якшанбадан ташқари, ҳар куни чиқади.

Р. — 01268. Ички саҳифаларга 20.30 да қўл қўйилган. (График бўйича 17.00 да қўл қўйилиши лозим). Б. 2106. Индекс 64690.